

Osallistava ruokaryhmä kotoutumisen tukena

Anni Ritala
Tiia Tarvainen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Osallistava ruokaryhmä kotoutumisen tukena

Anni Ritala, Tiia Tarvainen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2019

Anni Ritala, Tiia Tarvainen

Osallistava ruokaryhmä kotoutumisen tukena

Vuosi	2019	Sivumäärä	43+liitteet
-------	------	-----------	-------------

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrä on Suomessa viime vuosina kasvanut tasaisesti. Turvapaikanhakijoina maahan saapuvat henkilöt joutuvat ensimmäiseksi vastaanottokeskuksiin, joita on kritisoitu ahtaista oloista ja tekemisen puutteesta. Tässä työssä halusimme järjestää vastaanottokeskuksen asukkaille mielekästä toimintaa osallistavan ruokaryhmän muodossa. Yhteistyökumppaneina työssä olivat Tikkurilan seurakunnan diakoniatyö, yhteinen pöytä- toiminta sekä Luonan vastaanottokeskus Vantaalla.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on turvapaikanhakijoiden osallisuuden edistäminen, hävikkiruuan hyödyntäminen ryhmätoiminnassa, ryhmään osallistuvien suomen kielen taidon kohentaminen sekä Tikkurilan seurakunnan monikulttuurisen työn kehittäminen. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on kehittää, pilotoida ja arvioida hävikkiruokaa hyödyntävän ruokaryhmän toimintaa yhdessä Tikkurilan seurakunnan kanssa.

Kehittämishankkeessa ohjasimme ruokaryhmää vastaanottokeskuksen asukkaille. Tarve ohjaimellemme ryhmälle tuli Tikkurilan seurakunnan diakoniatyöltä, joka toivoi, että voisimme pilotoida ruokaryhmän toimintaa. Ohjasimme toiminnallista ryhmää Vantaalla keväällä 2019 yhteensä neljä kertaa. Ryhmiin osallistui kolmesta kuuteen turvapaikanhakijaa, yksi seurakunnan työntekijä sekä yksi vapaaehtoistyöntekijä. Osallistujat olivat useasta eri maasta kotoisin. Ryhmäkerroilla käytimme suomen- sekä englanninkieltä sekä kuvallisia kortteja kielen opiskelun tukena.

Opinnäytetyö koostuu suunnittelusta ja teoriaan tutustumisesta, toiminnan toteuttamisesta, arvioimisesta ja raportoinnista. Työssä hyödynnämme toimintatutkimuksellista otetta. Taus-toitamme opinnäytetyötä kertomalla maahanmuuttajista ja turvapaikanhakijoista Suomessa, vastaanottokeskuksista, osallisuudesta, syrjäytymisestä ja rasismista. Tietoperustaamme kuuluu myös ryhmänohjaaminen sekä toiminnalliset menetelmät ja monikulttuurinen ohjaus.

Arvioimme tavoitteiden toteutumista kerätyn kirjallisen palautteen mukaan sekä teke-miemme muistiinpanojen ja havaintojen mukaan. Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet täyttyivät. Ryhmään osallistuvat turvapaikanhakijat osallistuivat innokkaasti tekemiseen ja antoivat ryhmästä positiivista palautetta. Seurakunnan työntekijä sekä vapaaehtoistyöntekijä näkivät myös ryhmän hyödyllisenä ja jatkamisen tarpeellisenä. Hyödynsimme ryhmissä hävikkiruokaa. Suomen kielen taidon kohentamista neljän ryhmäkerran jälkeen on vaikea arvioida, mutta positiivista kehitystä tapahtui. Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että ruuanlaittoryhmän jatka-minen ja yleensäkin ryhmätoiminnan järjestäminen vastaanottokeskuksen asukkaille on hyvin suositeltavaa.

Asiasanat: Osallisuus, turvapaikanhakijat, toiminnalliset menetelmät, ruokaryhmä, diakoniatyö

Anni Ritala, Tiia Tarvainen

Participating food group to support integration

Year	2019	Pages	43+ appendices
------	------	-------	----------------

In Finland the number of people with immigration-related background has grown steadily in the recent years. For people arriving to Finland as asylum seekers the first residence is a reception center which have been criticized over cramped circumstances as well as lack of activities. The purpose in this thesis was to organize meaningful activity to the residents of a reception center in the form of a food group. The thesis was carried out in co-operation with Tikkurila congregation, Yhteinen Pöytä (Shared Table) -action and Luona reception center in Vantaa

The goals of this thesis were to enhance asylum seeker's involvement, to utilize surplus food in group activity, to improve the participants` skills in the Finnish language and to develop Tikkurila congregation's multicultural work. The purpose of this functional thesis was to organize, develop, pilot and evaluate a food group utilizing surplus food together with Tikkurila congregation.

In this development project the food group was arranged for the residents of a reception center. The need to develop this type of a model arose from Tikkurila congregation's deacon work and their wish to pilot a food group. The functional group in Vantaa gathered in the spring 2019 for four times. Each time the participants were three to six asylum seekers, a congregation employee and a volunteer worker. The participants had diverse ethnic backgrounds. In the group sessions both Finnish and English were used as well as picture cards to support the learning of Finnish.

The thesis consisted of planning and review of the theory, the execution of the group, evaluation and reporting. Activity analysis method was used in the thesis. The background consists of immigrants and asylum seekers in Finland, reception centers, participation, social exclusion and racism. The theoretical background also includes methods in group work as well as functional methods and multicultural guidance.

The evaluation on how the goals were met, was based on collected written feedback and on written notes and observations. The goals for this thesis were met. The attending asylum seekers participated enthusiastically in the group activity and gave positive feedback. Also the congregation employee and volunteer worker saw the group as useful and the method as something that deserves to be continued. Surplus food was utilized. The improvement in the Finnish language skills was difficult to evaluate based on four meetings, but the development was positive. Based on the thesis it can be strongly recommended that organizing food groups as well as other activities for the reception centers' residents is continued.

Keywords: Participation, asylum seekers, functional methods, food group, deacon work

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tausta.....	7
2.1	Tikkurilan seurakunta	7
2.2	Diakoniatyö	7
2.3	Yhteinen pöytä	8
2.4	Ruoka-apu	9
2.5	Luona.....	10
3	Keskeiset käsitteet ja teoreettiset lähtökohdat	11
3.1	Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat Suomessa	11
3.2	Vastaanottokeskukset ja turvapaikan hakeminen	12
3.3	Osallisuus	14
3.3.1	Turvapaikanhakijoiden osallisuus ja kotoutuminen	15
3.3.2	Esikotoutuminen vastaanottokeskuksissa	16
3.4	Maahanmuuttajien syrjäytyminen ja koettu rasismi.....	17
3.5	Monikulttuurinen ohjaus	18
3.6	Ryhmän ohjaaminen ja toiminnalliset menetelmät.....	20
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	21
5	Tutkimusmenetelmät ja opinnäytetyön toteuttaminen	22
5.1	Tutkimusmenetelmät.....	22
5.2	Toiminnan suunnittelu	23
5.3	Arviointisuunnitelma	24
5.4	Ryhmäkertojen toteutukset.....	24
5.4.1	Ensimmäinen ryhmäkerta 23.3.2019.....	24
5.4.2	Toinen ryhmäkerta 29.3.2019.....	26
5.4.3	Kolmas ryhmäkerta 5.4.2019.....	27
5.4.4	Neljäs ryhmäkerta 12.4.2019	28
6	Kehittämishankkeen arviointi	29
6.1	Ryhmäkerroilta saadut palautteet	29
6.1.1	Viimeisen kerran palaute osallistujilta	30
6.1.2	Viimeisen kerran palaute yhteistyötaholle	30
6.2	Oma arvio työskentelystä.....	32
6.3	Tavoitteiden saavuttaminen	33
7	Pohdinta.....	36
7.1	Eettisyys	36
7.2	Luotettavuus.....	37
7.3	Kehittämishankkeen tarkastelua	38

1 Johdanto

Tilastokeskuksen (2019) tuoreimpien tilastojen mukaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrä Suomessa on viime vuosina kasvanut tasaisesti (Maahanmuuttajat väestössä, ulkomaalaistaustaiset, 2019). Osa heistä on Suomeen saapuneita pakolaisia, joiden ensimmäinen kosketus maahan on usein vastaanottokeskus. Vastaanottokeskuksia on kritisoitu paljon muun muassa epäpätevästä työvoimasta, ahtaista oloista sekä toimettomuudesta, joka turvapaikanhakijoita usein laitospöytäympäristössä odottaa. (esim. Huttunen 2018; Nisula & Ketola 2018, 23.)

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä ohjaamme keväällä 2019 vastaanottokeskuksen asukaille ruokaryhmää. Ryhmää ohjaamme yhteistyössä Tikkurilan diakoniatyön kanssa. Ruuanvalmistuksessa hyödynnämme Yhteinen pöytä -toiminnan hävikkiruokaterminaalista saatua hävikkiruokaa. Opinnäytetyömme yhdistää näin hävikkiruuan hyödyntämisen, jonka koemme merkittäväksi asiaksi ilmaston kannalta, sekä vastaanottokeskuksen asukkaiden osallisuuden ja toimijuuden vahvistamisen, jonka puolestaan näemme yhteiskunnallisesti tärkeäksi asiaksi.

Ruuanvalmistaminen toimintana valikoitui ryhmämme toimintamuodoksi osaksi oman kiinnostuksemme vuoksi, mutta myös seurakunnan tarpeesta hyödyntää hävikkiruokaa yhteisen toiminnan kautta. Ruuanvalmistaminen sekä syöminen ovat asioita, joihin liittyy voimakkaasti sosiaalisuus. Ruokailulla ja ruuan yhdessä jakamisella voidaan osoittaa yhteisyyttä, jakamista ja sosiaalisuutta. Toisaalta ruokaan liittyy runsaasti erilaisia kieltoja ja rajoituksia, samoin kuin merkityksiä ja symboliikkaa. Ruoka kertoo paljon myös yhteisön arvoista ja arvostuksista. (Maavirta 2009, 121.) Ruuanvalmistuksen myötä on mahdollista kokea onnistumisen elämyksiä ja yhdessä tekemisen merkitystä, jota on hyödynnetty muun muassa lastensuojelussa perheiden parissa tehtävässä työssä. Itse tehdyn ruuan voidaan nähdä sisältävän myös paljon enemmän sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä kuin valmisruuan. (Maavirta 2009, 126.)

Koemme tärkeäksi asiaksi, että yhteisen ruuanlaiton kautta osallistujat saavat mahdollisuuden oppia ja opettaa muille tärkeäksi kokemiaan asioita omista kulttuureistaan. Omalla panokselamme haluamme lisäksi olla vaikuttamassa siihen, että vastaanottokeskuksen arkeen saataisiin asukkaille mielekästä tekemistä. Olemalla ryhmäläisille läsnä, kuuntelemalla ja kohtamalla rauhasa pyrimme osaltamme vaikuttamaan osallisuuden tunteeseen. Yhteistyötoimimme Tikkurilan diakoniatyön näkökulmasta ryhmämme voi nähdä myös kehittämishankkeenä, sillä toiveena olisi mahdollisesti jatkaa samankaltaisen ryhmän toimintaa, mikäli se osoittautuu toimivaksi ryhmätoiminnan muodoksi.

Taustoitamme työtä kertomalla yhteistyötahoista sekä ruoka-avusta, jota Yhteinen pöytä -toiminta on. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys nojautuu käsitteisiin turvapaikanhakijat, osallisuus, kotoutuminen sekä monikulttuurinen ohjaus.

2 Opinnäytetyön tausta

2.1 Tikkurilan seurakunta

Yhteistyötahonamme on Tikkurilan seurakunta, joka on Vantaan seurakunnista suurin. Se on myös koko Suomen kymmenenneksi suurin luterilainen seurakunta. (Tietoa Vantaan seurakunnista 2019.) Tikkurilan seurakunta tarjoaa erilaista toimintaa esimerkiksi lapsiperheille, nuorille tai eläkeläisille. Tarjolla on muun muassa perhe- sekä isäkerho lapsiperheille, aikuisille on tarjolla erilaisia retkiä ja leirejä ja esimerkiksi sinkkuillat kerran kuukaudessa. Kansainvälinen diakonia, kuten esimerkiksi humanitaarinen apu ja lähetystyö, ovat myös Tikkurilan seurakunnan toimintamuotoja. (Tikkurilan seurakunta 2019.)

Seurakunnan diakoniatyöntekijät auttavat, jos ihminen haluaa päästä keskustelemaan luottamuksellisesti huolistaan, tai on muuten avun tarpeessa. Yhteisen pöydän hävikkiruokaa hyödynnetään yhteisöllisellä aamupalalla. Kerran viikossa järjestettävä yhteisöllinen aamupala tarjoaa kaikenikäisille jutteluseuraa ja mahdollisuuden maksuttomaan aamiaiseen. (Tikkurilan seurakunta 2019.)

2.2 Diakoniatyö

Seurakuntien diakoniatyö pyrkii auttamaan kaikista huonommissa asemissa olevia, jotka eivät muuten saa välttämättä riittävästi apua. Erityisesti diakoniatyö pyrkii auttamaan niitä, jotka ovat jostain syystä päässeet tippumaan yhteiskunnan palvelu- ja auttamisjärjestelmän suoja-verkon läpi, tai niitä, joilla on vaikeuksia liikkua kodin ulkopuolelle. Näitä asiakasryhmiä voivat olla esimerkiksi vanhukset, mielenterveyskuntoutujat tai vähävaraiset. Myös maahanmuuttajissa, yksinäisissä sekä yksinhuoltajaperheiden joukossa voi olla näitä apua tarvitsevia ihmisiä. Osa hakeutuu diakoniatyön asiakkaiksi erilaisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Erilaiset elämänkriisit, kuten läheisen menettäminen, koskettavat jossain vaiheessa elämää meistä jo kaista yhteiskuntaluokasta ja varallisuudesta riippumatta. Tämä voikin olla toisille se tilanne, jossa diakoniatyöltä haetaan apua asian käsittelemiseen. Kuitenkin ensisijaisia asiakkaita ovat syrjäytymisvaarassa olevat, tai jo syrjäytyneet. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 56.)

Helinin, Hiilamon ja Jokelan (2010) mukaan diakoniatyö nähdään vaikeuksissa olevan ihmisen kokonaisvaltaisena auttamisena, johon kuuluvat muun muassa hengellinen, henkinen, aineellinen ja sosiaalinen tukeminen. Diakoniatyöhön kuuluu olennaisesti yhteistyö muiden sosiaali-

ja terveysalan toimijoiden kanssa. Tutustuessa diakoniatyöhön nousee esille käsitteet lähimmäisen rakkaus ja huolenpito. Näiden tukeminen ja niiden parissa työskentely ovatkin yksiä diakoniatyön perustehtävistä. Diakoniatyön työnkuva on laaja ja se sisältää niin ryhmä- kuin yksilötyötäkin, ja sitä tehdään laajasti ja monipuolisesti eri asiakasryhmien parissa. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 37; 50-51.)

2.3 Yhteinen pöytä

Ohjaamassamme ryhmässä hyödynsimme Yhteinen pöytä- toiminnan kautta saatua hävikkiruokaa. Yhteinen pöytä- verkosto toimii vakituisesti Vantaalla kehittäen ruoka-aputoimintaa ja yhteisöllistä ruuanjakelua. Verkostoon kuuluu 35 hävikkiruuan lahjoittajaa, esimerkiksi kauppoja, tehtaita ja tukkuja sekä noin 65 ruoka-apua vastaanottavaa tahoa, kuten erilaisia järjestöjä, seurakunta, kaupungin asukastiloja ja muita vastaavia. Verkostoa palvelee keskitetty ruuanjakelu hävikkiterminaalin kautta. Vantaan kaupunki ylläpitää terminaalia. Sitra rahoittaa mallin levittämistä muualle Suomeen, ja tällä hetkellä jo 10 kaupungissa Vantaan lisäksi on kokeiltu mallin kaltaista toimintaa. Vantaalla yhteinen pöytä -mallia hallinnoivat ja rahoittavat Vantaan kaupunki ja seurakunnat. (Yhteinen pöytä 2019.)

Yhteinen pöytä -malli yhdistää hävikkiruuan sekä ruoka-avun uudella tavalla. Hävikkiruuan logistiikka luo uusia työpaikkoja, ja ruokahävikin hyödyntämisen ideoiminen lisää yhteisöllisyyttä. Järjestettyjen yhteisöruokailujen kautta lisätään osallistujien toimijuutta ja hyvinvointia. Hävikkiruokaterminaalin toiminta käynnistettiin Vantaalla 2015. Yhteinen pöytä- toiminta on saanut toiminnastaan erilaisia palkintoja ja tunnustuksia. (Yhteinen pöytä 2019.)

Yhteinen pöytä- toiminnan kautta vuonna 2018 noudettiin ruokaa keskimäärin 25 kaupasta, 10 tukusta ja 10 tehtaasta joka päivä. Hävikkiterминаalilla työskenteli vapaaehtoisten lisäksi sekä tukityöllistettyjä että palkkatuella työllistettyjä henkilöitä. Noin 5000 vantaalaista hyötyi toiminnasta joka viikko. Terminaalista kautta verkostoille jaettu tai terminaalista noudettu ruoka on tarkoitettu vähävaraisille henkilöille, eikä ruokaa saa myydä eteenpäin. (Yhteinen pöytä 2019.)

Toiminnan tarkoitus on myös siirtyä pikkuhiljaa eroon leipäjonoista yhteisöllisempään ruuanjakeluun niin, että ihminen tulisi kohdatuksi kunnioittavasti ja kokonaisvaltaisesti. Joulukuussa 2018 Yhteinen pöytä ja Sitra käynnistivät Hukaton Vantaa- nimisen hankkeen, jonka tarkoitus on korostaa yhteinen pöytä- toiminnan ekologisuutta ja yhteyttä kestävään kehitykseen. (Hukaton Vantaa 2019.)

Vuonna 2018 konsulttitoimisto 4Front:n tekemän vaikuttavuusarvion mukaan yhteinen pöytä- malli on lisännyt jaettavaa ilmaista ruokaa sekä pienentänyt biojätekuormaa sekä hiilijalan-

jälkeä. Toiminnalla luodaan myös taloudellisia säästöjä, kun ruokaa kuljetetaan ja varastoidaan keskitetysti. Hankkeen suurimmat hyödyt ovat kuitenkin sosiaalisia ja hyvinvointiin liittyviä. (Serkkola 2018)

Hävikkiruokaa jakavat tahot saavat järjestää ruuanjakelun haluamallaan tavalla. Monissa seurakunnissa tämä tarkoittaa yhteisöruokailuja, jotka monet osallistujat ovat kokeneet inhimillisemmäksi tavaksi saada ruoka-apua kuin leipäjonot. Yhteisöruokailut ovat myös sosiaalisia tilanteita, joissa ihmiset juttelevat keskenään, ja saattavat jäädä esimerkiksi seurakunnan järjestämään oheistapahtumaan ruokailun jälkeen. (Serkkola 2018.)

2.4 Ruoka-apu

Yhteinen pöytä -toiminta on uudenlainen tapa antaa ruoka-apua. Perinteisempi ruoka-avun muoto ovat olleet jaettavat ruokakassit, joita jonotetaan. Käsittelemme seuraavaksi lyhyesti tutkimuksia liittyen ruoka-apuun, sillä ohjaamissamme ryhmissä hyödyntämämme hävikkiruoka saadaan ruoka-aputoiminnan kautta.

Tuomo Laihiala on tutkinut tuoreessa artikkeliväitöskirjassaan “Kokemuksia ja käsityksiä leipäjonoista” (2018) ruoka-apua vastaanottavien henkilöiden kokemuksia, huono-osaisuutta ja koettua häpeää. Laihialan tulosten mukaan ruoka-avun vastaanottamiseen liittyy paljon muutakin kuin vain taloudellista niukkuutta; ruoka-avun saamisessa läsnä ovat häpeä, julkiselle arvostelulle altistuminen sekä heikko elämänlaatu. Leipäjonoissa kävijöiden huono-osaisuus on usein kasautunutta, ja taloudellisten ongelmien lisäksi henkilöillä on paljon sosiaalisia terveydellisiä ongelmia. (Laihiala 2018, 85.) Aiemmista tutkimuksista poiketen Laihialan mukaan häpeää ruoka-avun saajista koki vain noin kolmasosa. Näitä olivat yleensä ne henkilöt, jotka olivat jotenkin huolissaan omasta maineestaan. (Laihiala 2018, 85.) Siihen, miksi häpeää tulojen mukaan koettiin vähemmän kuin olisi voinut olettaa, Laihiala arvelee vaikuttavan esimerkiksi sen, että henkilön turvaututtua ruoka-apuun hän saattaakin ymmärtää köyhyyden laajemmaksi kuin vain omaksi ongelmakseen. Huono-osaisuuden ja leipäjonojen ymmärtäminen yhteiskunnallisena ongelmana voi turruttaa häpeän tunnetta. (Laihiala 2018, 87.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2017 tekemässä tutkimuksessa “Perusturvan riittävyys ja köyhyys” tarkasteltiin suomalaisten pärjäämistä perusturvalla. Tutkimuksen mukaan perusturvan taso on matala, ja se riittää kattamaan 73-94 % kohtuullisen minimibudjetin mukaan vuokralla elävän henkilön kuluista. Tämä tarkoittaa kasvavia toimeentulotuen asiakasmääriä. Tutkimuksessa myös ennustettiin tuloerojen kasvavan vuosina 2015-17. (Mukkila, Ilmakunnas, Moisio & Saikkonen 2017, 7.) Mikäli perusturva ei riitä kattamaan edes minimibudjetilla elämistä, on ymmärrettävää, miksi leipäjonoja ja ruoka-apua edelleen tarvitaan Suomessa.

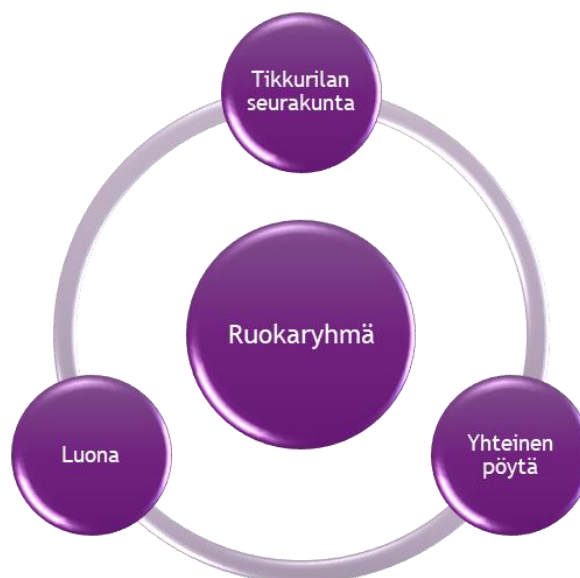
Vuonna 2012 Socca teki tutkimuksen pääkaupunkiseudun ruoka-avusta. Tutkimuksessa kerättiin tietoa pääkaupunkiseudun ruoka-avussa käyvien henkilöiden hyvinvoinnista, terveydestä, asenteista, taustoista ja kokemuksista liittyen ruoka-apuun. (Turunen, Ohisalo, Petrovskaja & Tukiala 2012, 1.) Pääkaupunkiseudulla ruoka-apua käyttävät tulosten mukaan keski-ikäiset tai vanhemmat henkilöt, huonossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt ja vuokralla asuvat; käytännössä siis hyvin monenlaiset ihmiset. Ruoka-apu oli valtaosalla sitä saavista välttämättömyyden perusteella. Ruoka-apu koettiin myös tärkeäksi sosiaalisesti tapahtumaksi, sillä jonottaessa saatiin sosiaalisia kontakteja. (Turunen ym. 2012, 41-42.) Valtaosa ruokajonoissa kävijöistä sai erilaisia sosiaalietuuksia ja käytti paljon yhteiskunnan palveluita. (Turunen ym. 2012, 42.)

2.5 Luona

Yksi opinnäytetyön yhteistyötahoista on Luona, joka ylläpitää Vantaan Vastaanottokeskusta. Teimme yhteistyötä Luonan ohjaajien kanssa, jotka auttoivat asiakkaiden kokoamisessa ryhmäämme. Luona on sosiaali- ja terveydenhuollon yritys, jonka palveluiden piirissä on 2,2 miljoonaa ihmistä. Luonan asiakkaita ovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjät, esimerkiksi kunnat, valtio ja vakuutusyhtiöt. Työntekijöitä Luonalla oli vuonna 2017 noin 200. Arvoikseen yritys nimeää seuraavat: inhimillinen, rohkea, ammatillinen ja luottamuksen arvoinen. (Luona 2019.)

Luona perustettiin vuonna 2014. Ensimmäiset toimipisteet olivat asunnottomille tarkoitettua kriisimajoitusta sekä tuettuja asumisyksiköitä. Pakolaiskriisin puhjettua Euroopassa 2015 Luona perusti ensimmäiset vastaanottoyksikkönsä. (Luona 2019.) Tällä hetkellä Luonalla on asiakkaita ympäri Suomen. Työtä tehdään muun muassa asiakasohjauksessa, hoidon- ja palveluntarpeen arvioinnissa, asumispalveluissa sekä vastaanottokeskuksissa. (Luona työnantajana 2019.)

Luona solmi maahanmuuttoviraston kanssa sopimuksen vastaanottokeskusten järjestämisestä 24.9.2015. Tuolloin Suomeen saapui Euroopasta yllättäen suuri määrä pakolaisia, joille piti löytää majoituspaikkoja. Turvapaikanhakijoiden määrä alkoi laskea vuonna 2016, ja silloisesta Luonan ylläpitämästä yhdeksästä vastaanottokeskuksesta viisi lopetettiin vuosina 2016 ja 2017. Tällä hetkellä Luonalla on kaksi vastaanottokeskusta, jotka sijaitsevat Espoossa ja Vantaalla. (Uutiset 2019.)

Kuva 1: Opinnäytetyön yhteistyökumppanit

3 Keskeiset käsitteet ja teoreettiset lähtökohdat

3.1 Maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat Suomessa

Turvapaikanhakijaksi määritellään henkilö, joka hakee oleskeluoikeutta ja suojelua vieraasta maasta. Pakolainen puolestaan on henkilö, jolle on myönnetty turvapaikka johonkin maahan. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. (Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan 2019.) Maahanmuuttajalla tarkoitetaan toisen maan kansalaista, joka on muuttanut Suomeen, ja joka aikoo asua maassa pidempään (Maahanmuuttajat 2019).

Vuonna 2018 jätettiin yhteensä 4 548 turvapaikkahakemusta. Näistä lähes puolet oli uusintahakemuksia, joka tarkoittaa “kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, jonka henkilö tekee saatuaan lainvoimaisen päätöksen aiempaan hakemukseensa”. Yleensä synnä uusintahakemukseen on se, että hakija kertoo jotain uutta, joka ei aiemmin ole tullut esille, esimerkiksi sen, että hakija on kääntynyt Suomessa kristinuskoon. Uusintahakemuksia tehtiin 2 139 ja eniten niitä tekivät irakilaiset. Ensimmäisiä hakemuksia tehtiin 2 409. Eniten turvapaikkoja haki Irakin jälkeen Venäjän ja Somalian kansalaiset. Vuonna 2018 tehdyistä päätöksistä 43 % oli myönteisiä ja 31 % kielteisiä. (Maahanmuuton vuoden 2018 tilastot: Yhä useampi haki viime vuonna oleskelulupaa työn perusteella 2019.)

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan viimeisten parin vuosikymmenen aikana ulkomaalaistaustaisten henkilöiden määrä Suomessa on kasvanut tasaisesti. Ulkomaalaistaustaiseksi määritellään henkilö, jonka ainoa tiedossa oleva vanhempi tai molemmat vanhemmista ovat syntyneet

muualla kuin Suomessa. Vuonna 2017 Suomessa asui 385 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Heistä oli 84 % ensimmäisen polven ulkomaalaistaustaisia ja 14 % toisen polven ulkomaalaistaustaisia. (Maahanmuuttajat väestössä, Ulkomaalaistaustaiset 2019.) Etniseltä taustaltaan Suomessa asui vuonna 2017 eniten entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneita. Seuraavaksi eniten henkilöitä oli tullut Virosta, Irakista, Somaliasta ja entisestä Jugoslaviasta. (Maahanmuuttajat väestössä, Ulkomaalaistaustaiset 2019.)

3.2 Vastaanottokeskukset ja turvapaikan hakeminen

Turvapaikanhakijat lähtevät kotimaistaan monista eri syistä. Näitä voivat olla muun muassa sodat, vaino ja turvattomuus. Suomeen 2015 saapunut ennätysmäärä turvapaikanhakijoita oli seurausta Euroopassa vallinneesta pakolaiskriisistä, joka oli suurin toisen maailmansodan jälkeen. (Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan 2019.)

Suomen maahanmuuttopolitiikka ja lainsäädäntö pohjautuvat EU:n yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan, kansainvälisiin sopimuksiin ja Suomen hallituksen linjauksiin. Tärkeitä sopimuksia, joihin Suomikin sitoutuu, ovat lapsen oikeuksien sopimus, Geneven pakolais-sopimus, Euroopan ihmisoikeussopimus ja kidutuksen vastainen yleissopimus. Maahanmuuttopolitiikan tavoite on sujuvoittaa liikkuvuutta, mutta pitää maahanmuutto hallittuna. Maahanmuuttoa tarvitaan Suomessa muun muassa väestön ikääntymisen johdosta. (Maahanmuutto ja turvapaikkapolitiikka 2019.)

Ulkomaalaislaissa (30.4.2004/301) on määritelty perustelut, joilla Suomesta voi hakea turvapaikkaa. Lain mukaan:

“Maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle annetaan turvapaikka, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, ja jos hän pelkonsa vuoksi on haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun.”

Suomesta turvapaikkaa hakevat henkilöt ohjataan hakemuksen käsittelyn ajaksi vastaanotto-keskuksiin, joiden toiminnasta vastaa maahanmuuttovirasto. Vastaanottokeskusten tehtävä on tarjota asukkailleen majoitusta, tarjota välttämättömät sosiaali- ja terveystalvelut, huolehtia toimeentulosta ja tulkkauspalveluista, järjestää työ- ja opintotoimintaa sekä antaa oikeudellista neuvontaa. (Vastaanottokeskukset ja niiden palvelut 2019.) Majoitus järjestetään niin, että perheenjäsenet pystyvät niin halutessaan majoittumaan samassa paikassa. Ilman huoltajaa Suomeen tulevat lapset majoitetaan tukiasuntolaan tai ryhmäkotiin. (Turvapaikka Suomesta 2019.)

Vastaanottokeskuksia ylläpitävät Suomessa kunnat, järjestöt, maahanmuuttovirasto ja yritykset. Vaikka keskuksat ovat keskenään erilaisia ja erikokoisia, kaikissa tulisi tarjota asukkaille samat palvelut ja noudattaa samoja periaatteita. Maahanmuuttovirasto valvoo vastaanottokeskusten toimintaa. (Turvapaikka Suomesta 2019.)

Kun turvapaikanhakija on tehnyt turvapaikkahakemuksen ja hänet on ohjattu vastaanottokeskukseen, ohjataan hänet jonkin ajan kuluttua turvapaikkapuhutteluun. Päätös turvapaikan hyväksymisestä tehdään puhuttelun ja turvapaikkahakemuksessa esiin tulleiden tietojen perusteella. Hakemuksen käsittelyn ajan turvapaikanhakija asuu vastaanottokeskuksessa ja odottaa päätöstä. Kielteisestä päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. (Turvapaikka Suomesta 2019.)

Vastaanottokeskuksissa vietetty aika on ihmisen elämässä hyvin poikkeava ajanjakso. Vastaanottokeskuksia ei ole tarkoitettu pitkää oleskelua varten, mutta turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä monet joutuvat viettämään pitkiä ajanjaksoja laitospöissässä ympäristössä. Yksilön vaikutukset vastaanottokeskuksissa omaan elämäänsä ovat hyvin rajalliset. Tilat, joissa eletään, ovat usein ahtaita taloudellisista syistä. Mielekkäät arjen toiminnot ovat vähäisiä, ja oman yksityisyyden rajoittuminen, esimerkiksi yöpöminen jaetuissa huoneissa, voi aiheuttaa turvapaikanhakijoissa ahdistusta. Maahanmuutto ja pakolaisuus ovat myös voineet vaikuttaa turvapaikanhakijoiden terveyteen. Erilaiset traumat ja menetyksen kokemukset voivat tehdä heistä haavoittuvaisia. (Abraham, R. Lien, L. & Hanssen, I. 2018.)

Toivottomuus, joka ahdistavasta tilanteesta seuraa, voi johtaa turvapaikanhakijoiden merkittävään toimintakyvyn madaltumiseen. Turvapaikanhakijoiden arki voi pahimmillaan koostua nukkumisesta, jonka välillä katkaisee ruokailu. (Nisula & Ketola, 2018, 21-23.)

Maahanmuuttoviraston tuoreen tilaston mukaan vuoden 2018 lopussa Suomessa oli yhteensä 43 aikuisille ja perheille tarkoitettua vastaanottoyksikköä, joiden käyttöaste oli 87 %. Näiden lisäksi henkilöitä asui myös yksityismajoituksessa. Yhteensä vastaanottojärjestelmässä oli tuolloin 10 700 aikuista/perheisiin kuuluvaa henkilöä. Vastaanottokeskuksia ylläpitävät pääkaupunkiseudulla SPR, Helsingin kaupunki ja Luona ry. Lisäksi Espoossa toimii Espoon kaupungin ylläpitämä yksikkö alaikäisille turvapaikanhakijoille. (Vastaanottokeskusten asukasmäärät 2019.)

Vuonna 2015 Euroopasta vyöryvien pakolaisten määrä yllätti Suomessa kaikki. Asiasta uutisoitiin myös runsaasti mediassa. Valtio, avustusjärjestöt ja erilaiset yritykset, kuten Luona Oy, valjastettiin äkkiä järjestämään majoitusta pakolaisille. Syyskuun lopulla, yhden viikon aikana, Suomeen saapui jo pelkästään 4000 turvapaikanhakijaa. Koko vuonna Suomeen saapui yhteensä noin 32 000 turvapaikanhakijaa, ja vastaanottokeskuksia perustettiin 200. (Vartiai-

nen 2017) Luona oli yksi yksityisistä yrityksistä, joka lähti tuolloin mukaan vastaanottokeskusten järjestämiseen. Myöhemmin niin Luonaa kuin muitakin vastaanottokeskusten järjestäneitä tahoja on kritisoitu muun muassa henkilökunnan epäpätevydestä. (Vartiainen 2017.)

Paitsi henkilökunnan epäpätevyys, myös vastaanottokeskusten asukkaiden jaksaminen ja mielenterveys on saanut mediassa huomiota. Helmikuussa 2018 Helsingin Sanomat uutisoi vastaanottokeskuksissa runsaasti ilmenevästä itsetuhoisesta käyttäytymisestä. Uutisen mukaan turvapaikanhakijoiden itsemurhayritykset olivat dramaattisesti kasvaneet vuonna 2017, osittain pitkittyneistä hakemusten käsittelyajoista johtuen. (Huttunen 2018.)

3.3 Osallisuus

Osallisuus on yksi opinnäytetyön keskeisistä käsitteistä. Osallisuuden käsite on laaja, ja sen määrittely sekä mittaaminen on vaikeaa. Siitä, mitä se tarkoittaa, vallitsee monia käsityksiä. Isola ja kumppanit (2017, 5) kirjoittavat: ”Osallisuus on kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Osallisuus on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin.” Osallisuus voi olla liittymistä (involvement), kuulumista (belonginess) ja mukaan ottamista (inclusion). (Isola ym. 2017, 3.) Osallisuus voi olla myös vaikuttamisen tunnetta sekä mahdollisuuksia, ja sen voidaan määrittellä olevan aktiivista kansalaisuutta (Castaneda ym. 2018, 78.). Osallisuuden voidaankin sanoa olevan eräänlainen kattomääritelmä, jonka alla on erilaisia lähestymistapoja ja näkökulmia (Raivio & Karjalainen 2013, 12). Tässä opinnäytetyössä osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta osallistua ryhmän toimintaan sekä mahdollisuutta vaikuttaa ryhmässä tehtäviin asioihin.

Raivio ja Karjalainen (2013, 16) ovat tarkastelleet osallisuuden rakentumista kolmen eri osallisuuden ulottuvuuden kautta; taloudellinen (having), toiminnallinen (acting) sekä yhteisöllinen osallisuus (belonging). Taloudellinen osallisuus käsittää riittävän toimeentulon ja hyvinvoinnin, toiminnalliseen osallisuuteen sisältyy valtaisuus/toimijuus ja yhteisölliseen osallisuuteen yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys. Osallisuuden nähdään vaikuttavan keskeisesti yksilön hyvinvointiin, vaikka selkeästi ei pystytäkään esittämään osallisuuden ja hyvinvoinnin yhteyttä. Osallisuuden voidaan kuitenkin katsoa vähentävän syrjäytymisriskiä. (Raivio & Karjalainen 2013, 16-19.)

Osallisuuden kokemuksellinen luonne on yksi tekijä, joka vaikeuttaa sen määrittelyä. Osallisuus on jokaisen henkilökohtainen tunne tai yksilöllinen kokemus ja jokainen kokee sen eri tavalla. Tämä tekee sen määrittelystä hankalaa. Osallisuus ei ole myöskään mikään ihmisen pysyvä ominaisuus ja sen aste vaihtelee elämän aikana. Jossain elämänvaiheessa voimme olla

enemmän osallisia kuin toisessa. Esimerkiksi lapsena ja aikuisena osallisuus on erilaista. (Rai-vio & Karjalainen 2013, 14-15.)

Osallistumisen ja osallisuuden käsitteet ovat lähellä toisiaan, mutta eroavat kuitenkin merkitykseltään. Osallistuminen saattaa johtaa osallisuuden kokemukseen. Osallistuminen voi kuitenkin olla eri asteista ja muuttuvaa. Osallisuus on vapaaehtoista, siihen kuuluu toimijuus ja toiminta. Osallistuminen voidaan nähdä yhtenä osallisuuden muotona. (Nisula & Ketola 2018, 24.) Tässä opinnäytetyössä osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta osallistua ryhmän toimintaan sekä mahdollisuutta vaikuttaa ryhmässä tehtäviin asioihin. Osallisuuden nähdään tässä työssä merkitsevän myös kuulumisen tunnetta ryhmään, sekä tätä kautta uusien vuoro-vaikutussuhteiden syntymistä ja tunnetta siitä, että voi vaikuttaa johonkin.

3.3.1 Turvapaikanhakijoiden osallisuus ja kotoutuminen

Pakolaistaustaisilla osallisuus voi tarkoittaa esimerkiksi oikeutta terveyteen, koulutukseen ja työhön sekä toimeentuloon. Osallisuudella on keskeinen yhteys pakolaisten mielenterveyteen. Tunne osallisuudesta voi olla mielenterveyden kannalta voimavara, kun taas osattomuuden tunne voi laskea mielen hyvinvointia. Osallisuuden tunteminen ja kokeminen saattavat olla vaikeita pakolaiselle, ja tähän voikin liittyä monia syitä, esimerkiksi kielitaidon puute ja kokemukset syrjinnästä. Erilaiset traumaattiset kokemukset sekä aikaisemmat huonot kokemukset esimerkiksi rasismista tai epäoikeudenmukaisesta kohtelusta, voivat aiheuttaa luottamusvaikeuksia sekä yhteisöissä toimimisen hankaluuksia. Olisikin tärkeää kannustaa pakolaisia itseenäisyyteen ja suunnitelmallisuuteen, sekä omaa elämäänsä koskevien päätöksiensä tekoon. Nämä lisäävät sosiaalista osallisuuden kokemusta. (Castaneda ym. 2018, 79.)

Kotoutumisella tarkoitetaan tapahtumaketjua, jossa maahanmuuttaja oppii uusia tietoja ja taitoja ja solmii sosiaalisia verkostoja. Näiden avulla hän myös tulee ympäröivästä yhteiskunnastaan osalliseksi. Kotoutuminen edellyttää sitä, että valtaväestön asenteet ja toiminta mahdollistavat sen. (Alitoppa-Niitamo & Säävälä 2013, 7.) Kotoutuminen tapahtuu parhaiten sellaisessa yhteiskunnassa, jossa valtaväestö, poliittiset päättäjät sekä viranomaiset tahot luovat yhdessä edellytykset maahan saapuneille toimia tasa-arvoisesti yhteiskunnassa. Tärkeää on myös, että maahan muuttaneet voivat säilyttää oman kulttuurinsa erityisyyden kuitenkin tunnustaen uuden yhteiskunnan lait ja pelisäännöt. (Alitoppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6.) Kotoutumisen yhtenä mittarina voidaan pitää pakolaisten kokemaa osallisuuden tunnetta. Osallisuuden kautta syntyy yhteiskunta, jossa kantaväestö ja ulkomaalaistaustaiset elävät luontevasti rinnakkain. (Castaneda ym. 2018, 79.)

Maahanmuuttajien kotoutumisesta vastaa Suomessa Työ- ja elinkeinoministeriö. Vastaanotto-keskusten vastuulla on huolehtia turvapaikanhakijoiden alkuperähdytyksestä. (Palvelut 2019.)

Tarkemmin kotouttamisesta on määritelty laissa; “Laki kotoutumisen edistämisestä, 30.12.2010/1386”.

3.3.2 Esikotoutuminen vastaanottokeskuksissa

Vastaanottokeskuksissa toteutettava esikotoutuminen liittyy keskeisesti turvapaikanhakijoiden osallisuuteen ja toimijuuteen. Turvapaikanhakijaa olisi tärkeä tukea suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisessa. Koska vastaanottokeskus on turvapaikanhakijan ensimmäinen kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan, voidaan kotoutumisen nähdä alkavan sieltä. (Nisula & Ketola 2018, 17.)

Osallisuuden määrittelyssä on merkityksellistä yksilön oma kokemus, tunne siitä, että voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja niiden käsittelyyn. Osallisuuden vahvistamisessa merkittävässä roolissa on vastavuoroisuus. Tiedon saaminen on edellytys osallisuudelle. Tässä voi kuitenkin ilmetä turvapaikanhakijoiden kohdalla ongelmia, mikäli henkilö ei osaa lukea tai kirjoittaa. Omien verkostojen kautta välittynyt tieto voi myös muuttua ratkaisevasti matkan varrella. (Nisula & Ketola 2018, 18.)

Vastaanottokeskusten määrä vaihtelee riippuen turvapaikanhakijoiden määrästä. Nopea vaihtuvuus asettaa haasteita vastaanottokeskuksen asukkaille sekä työntekijöille liittyen osallisuuden ja toimijuuden toteutumiseen. Vastaanottokeskuksia voidaan nopeallakin aikataululla perustaa lisää mutta toisaalta myös lakkauttaa. (Nisula & Ketola 2018, 19.) Lakkautuksista johtuen turvapaikanhakijoita siirrellään keskuksista toiseen, ja yksi henkilö voi joutua asumaan useassa eri keskuksessa usealla eri paikkakunnilla prosessin aikana. Turvapaikanhakija joutuu näin aloittamaan aina uudestaan sopeutumisen uuteen paikkaan. Myös työntekijöille työn lyhytjänteisyys aiheuttaa haasteita motivaatiossa, jaksamisessa ja pitkäjänteisessä asiakastyössä. (Nisula & Ketola 2018, 20.)

Ville-Samuli Haverinen on artikkelissaan ” Pakotetusta toimeettomuudesta - turvapaikanhakijoiden kotoutuminen vastaanottotoiminnan osana” (2018) tarkastellut millaisia merkityksiä eri toimijat antavat turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminnalle. Haverinen kritisoi sitä, kuinka julkisessa keskustelussa maahanmuuttajien kotoutuminen mielletään tärkeäksi asiaksi, mutta lainsäädäntö ei anna riittävää konkretiaa kotouttamisen tueksi. (Haverinen 2018, 320.) Haverisen analyysin mukaan kotoutuminen ymmärretään tiettyinä tilana, johon päästäkseen maahanmuuttajan on osoitettava ponnistelevansa henkisesti jatkuvasti kehittyäkseen. Turvapaikanhakijoihin kohdistuu samanlaisia odotuksia kuin heihin, jotka ovat jo saaneet oleskeluluvan, ja joiden odotetaan siirtyvän kohti yhteiskunnan jäsenyyttä. (Haverinen 2018, 320.)

Haverinen (2018, 322) luonnehti turvapaikanhakijoiden arkea “pakotettu toimeettomuus” käsitteen kautta. Tällä hän kuvaa sitä, kuinka joskus vuosiakin kestävä hakemuksen käsittelyn

aikana turvapaikanhakijat vieraantuvat oikeasta arjesta, ja omasta elämästä puuttuu päämäärä, merkitys ja sisältö. Moni kokeekin stressiä sekä tunteen joutuvansa syrjäytyneeksi suomalaisesta yhteiskunnasta. Haverinen (2018, 323) muistuttaakin, että vuosia kestäneellä turhauttavalla odottelulla on yksilölle merkittäviä seurauksia. Vaikka turvapaikka lopulta myönnettäisiinkin, joutuu maahanmuuttaja ponnistelemaan itsensä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan vuosien laitoksessa viettämänsä ajan jälkeen.

3.4 Maahanmuuttajien syrjäytyminen ja koettu rasismi

Suomessa maahanmuuttajataustaiset ovat selkeästi suomalaistaustaisia köyhempiä. Pakolais- taustaisten perheiden tulot koostuvat monesti pääosin sosiaalietuuksista. Lisäksi ulkomaalais- taustaiset perheet asuvat ahtaammissa oloissa kuin kantasuomalaiset. (Laitinen, Jukarainen, & Boberk 2016, 32-33.) Maahanmuuttajataustaisten työllistymiseen vaikuttavat merkittävästi syy, miksi Suomeen on muutettu, sukupuoli sekä etninen tausta. Esimerkiksi somalinaisten ja muiden Lähi-idästä tulleiden naisten työllistyminen on tilastojen valossa hyvin heikkoa. Maahanmuuttajat myös työskentelevät pääsääntöisesti matalapalkkaisissa tehtävissä tai pienituloisina yrittäjinä. (Laitinen ym. 2016, 38-40.)

Maahanmuuttajataustaiset henkilöt syyllistyvät suomalaisia useammin rikolliseen toimintaan. Tätä voivat osaltaan selittää köyhyys sekä työttömyys. Nuorisoriikollisuutta vähentää selkeästi vanhempien sosiaalinen kontrolli, johon osaltaan vaikuttaa perheen saman tahtinen kotoutuminen. Se, että vanhemmilla on esimerkiksi riittävä kielitaito, jonka avulla he kykenevät seuraamaan nuoren koulunkäyntiä sekä pitämään yhteyttä nuoren kaverien vanhempiin, ennaltaehkäisevät osaltaan rikollisuutta ja tätä kautta myös syrjäytymistä. (Laitinen ym. 2016, 31-32.)

Maahanmuuttajien syrjäytymiseen vaikuttaa myös koulutusaste. Tilastojen mukaan maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on suomalaisiin verrattuna iso riski jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Maahanmuuttajataustaiset nuoret myös keskeyttävät suomalaisia useammin opintonsa peruskoulun jälkeen. (Laitinen ym. 2016, 44-45.) Toisen polven maahanmuuttajat, eli Suomessa syntyneet maahanmuuttajien lapset, ovat väestöryhmänä kasvaneet voimakkaasti 2000-luvulla. Olisikin tärkeää kiinnittää huomiota maahanmuuttajien lapsiin, jotka kokevat usein häirintää, väkivaltaa ja syrjintää, mikä helposti johtaa syrjäytymiseen. (Laitinen ym. 2016, 144.)

Suomalaisten asenteisiin maahanmuuttajia kohtaan vaikuttavat monet asiat. Näitä ovat muun muassa taloussuhdanne vaaleihin liittyvä keskustelu tai mediassa käytävä keskustelu liittyen maahanmuuttajiin sekä maahanmuuttoon. Yleensä paremman taloudellisen suhdanteen ai-

kana ollaan myönteisempiä maahanmuuttajia kohtaan, kun taas taantuman aikana ollaan negatiivisempia maahanmuuttoa sekä maahanmuuttajia kohtaan. (Söderlig 2013, 22.) Yleensä mitä enemmän henkilöllä on kansainvälisiä kontakteja, sitä positiivisempi on suhtautuminen myös maahanmuuttajiin (Söderlig 2013, 29.).

Usealla maahanmuuttajalla on syrjintäkokemuksia arjen tilanteissa ja palveluita käytettäessä (Anis 2013, 147). Syrjinnän kokemuksilla oli ”Maahanmuutto, turvallisuus ja ennakointi” -hankkeen vuonna 2015 teettämän kyselyn mukaan monia vaikutuksia maahanmuuttajien sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Etnisten taustan vuoksi maahanmuuttajataustaiset henkilöt muun muassa välttelivät tiettyjä paikkoja, luottivat vähemmän viranomaisiin ja sairastivat enemmän mielenterveysongelmia. (Laitinen ym. 2016, 57.)

Yksinäisyyttä maahanmuuttajat kokivat vuonna 2015 eniten Helsingin alueella. Etnisistä ryhmistä yksinäisyyden tunne oli suurinta Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka-taustaisilla henkilöillä. (Laitinen ym. 2016, 52.)

Vuonna 2018 julkaistun EU:n perusoikeusvirasto FRA:n raportti kertoo karua kieltä rasismista. Raportissa todetaan muukalaisvihan ja viharikoksien vaikuttavan jatkuvasti EU:ssa miljoonien ihmisten elämään. Vain 14 EU-maalla oli vuonna 2017 erityinen poliittinen ohjelma rasismien ja rotusyrjinnän kitkemiseksi. Tällaisia kansallisia suunnitelmia FRA kehottaa kaikkia maita laatimaan. (FRA 2018, 9-10.)

3.5 Monikulttuurinen ohjaus

Maahanmuuttajien kotoutumiseen voidaan merkittävästi vaikuttaa monikulttuurisella ohjauksella. Termillä voidaan tarkoittaa ohjauksellista lähestymistapaa maahanmuuttajien kohtaamisessa. Monikulttuurisella ohjauksella ja neuvonnalla pyritään mahdollisimman hyvin huomioidaan kulttuurillisista eroista johtuvat haasteet ja kohtaamaan asiakas kokonaisuutena ihmisenä. Ohjaamistilanteissa on tärkeää ottaa huomioon eri kulttuureista johtuvat erot. (Puukari & Korhonen 2013, 33.)

Monikulttuurisessa ohjauksessa pyritään kokonaisvaltaisesti huomioimaan, kuinka kulttuuri vaikuttaa esimerkiksi tapaan hahmottaa ympäröivää maailmaa, arvoihin, ajattelutapoihin ja käyttäytymismalleihin. Jos ei ymmärrä sitä kulttuuria, jossa ohjattava on kasvanut, on vaikea ymmärtää kunnolla ihmistä. Siksi ohjaajan olisikin tärkeä tuntee ohjattavansa kulttuuritausta mahdollisimman hyvin. (Puukari & Korhonen 2013, 35-36.)

Olisi myös tärkeää henkilön kulttuurin tuntemisen lisäksi ottaa huomioon ja selvittää, mitä kulttuuri kullekin merkitsee. Toisille on tärkeää kotimaan kulttuuri ja sen perinteet, kun taas toiset haluaisivat oppia Suomen kulttuuria ja sitä kautta päästä sisälle suomalaisuuteen. Voi

myös olla, että kotimaan kulttuuriin liittyvät perinteet eivät ole aiemmin olleet niin suuressa merkityksessä, mutta ne korostuvatkin, kun asutaan uudessa maassa. Ryhmien ja yksilöiden välillä voi myös olla eroja siinä, mitä arvoja ja perinteitä omasta kulttuuristaan pidetään tärkeänä. Jokaisella yksilöllä on siis oma henkilökohtainen suhteensa liittyen omaan kulttuuriinsa ja tämän takia erilaisia yleistyksiä kannattaakin välttää. (Anis 2013, 157; Puukari & Korhonen 2013, 37.) Eri kulttuurien yksityiskohtien tunteminen ei kuitenkaan ole niinkään tärkeää, kuin se, että arvostaa erilaisia kulttuuriin liittyviä tapoja ja perinteitä, on utelias niitä kohtaan ja tunnistaa mahdollista omista uskomuksista nousevaa syrjivää toimintaa (Castaneda ym. 2018,13).

Monikulttuuriseen ohjaukseen liittyy keskeisesti itsensä, oman elämänhistoriansa ja oman kulttuurinsa lähtökohtien tunteminen. Jos haluaa syvällisemmin oppia ymmärtämään niitä, jotka tulevat toisista kulttuuriympäristöistä, täytyy tiedostaa, miten juuri itsestä on kasvanut omassa kulttuuriympäristössä sellainen kuin on. Kun tutustuu omaan itseen ja kulttuuriinsa sekä toisten kulttuuriin vuorotellen, se voi syventää monikulttuurista tietoisuutta. Tämä on tarpeellista, jos haluaa aidosti ymmärtää erilaisuutta ja arvostaa sitä. (Puukari & Korhonen 2013, 36.)

Kun työskentelee muualta muuttaneen kanssa ja rakentaa ohjaussuhdetta, on tärkeää osata asettua tämän henkilön asemaan ja ymmärtää se, mitä kaikkea vierasta hän joutuu kohtaamaan. Erityisesti alkuvaiheessa on tärkeää auttaa monissa käytännön asioissa ja antaa henkistä tukea ja osoittaa aitoa kiinnostusta ihmistä kohtaan. Näin kohtaamisista kehittyisi rohkaisevia ja rakentavia. (Puukari & Korhonen 2013, 38.)

Kommunikoinnissa voi alkuun olla haasteita varsinkin yhteisen kielen löytämisessä. Tämän takia onkin usein välttämätöntä käyttää tulkkia, jotta saadaan kokonaisvaltainen käsitys siitä, millaisia haasteita juuri kyseessä oleva henkilö kokee uuteen maahan muuttamisessa ja sinne kotoutumisessa. Myös selkokielen käyttäminen ja erilaisten kuvitettujen selkokielisten oppaiden hyödyntäminen on erityisesti maahanmuuton alkuvaiheessa järkevää. (Puukari & Korhonen 2013, 40.)

Tässä opinnäytetyössä toteutetaan monikulttuurista ohjausta, sillä ryhmään kuuluu useasta eri maasta tulleita turvapaikanhakijoita. Ryhmäläisten taustat pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin ja selvittämään mahdollisuuksien mukaan jo etukäteen kulttuurien erityispiirteitä. Ryhmäohjauskertojen aikana osoitamme kiinnostusta jokaisen osallistujan taustaa ja omaa kulttuuria kohtaan ja kannustamme ryhmäläisiä kertomaan omista kulttuureistaan. Kerromme myös suomalaisesta tapakulttuurista. Pyrimme kohtaamaan jokaisen kokonaisvaltaisesti ja osoittamaan aitoa kiinnostusta jokaista ryhmäläistä kohtaan.

3.6 Ryhmän ohjaaminen ja toiminnalliset menetelmät

Ajan kanssa jokaiselle ryhmänohjaajalle kehittyy ja rakentuu omanlaisensa tapa ohjata ryhmää ja pitää se koossa. Ryhmän ohjauksessa voi tulla eteen paljon erilaisia tilanteita ja ohjaajan täytyy osata sopeutua niihin. Ryhmää ohjattaessa tarvitaan ainakin kolmea perusröölä, jotka ovat ryhmän johtaja, ymmärtävä kuuntelija ja vaikuttaja. Ohjaaminen eroaa sen mukaan, onko ryhmä ohjaajalle ennestään tuttu, vai tapaako hän ryhmän ensimmäistä kertaa. Jos ryhmä on ohjaajalle uusi, on hänen tärkeää edetä varovasti ja kuulostella millainen ilmapiiri ryhmässä vallitsee. On tärkeää, että ohjaaja luo omalta osaltaan kannustavaa ja turvallisen tuntuista ilmapiiriä. Kun ohjaaja tuntee ryhmänsä ennestään, on hänen roolinsa enemmän seurata ryhmässä tapahtuvia ilmiöitä. Ohjaajan tulee muistaa, että liian voimakas ohjaaminen tai oma liika innostuminen voivat rajoittaa ryhmän kehittymistä. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 29.)

Hyvä ohjaaja kuuntelee ohjattavaa ryhmää ja on valmis ottamaan vastaan kaikenlaista palautetta sekä muokkaamaan toimintaansa palautteen mukaan. Ryhmää ohjattaessa onkin tärkeää pyytää ja kerätä palautetta aina tilaisuuden tullen. Palautteita voi käyttää apuna, kun kehittää uusia toimintamuotoja. Toiminnassa olisi tärkeää, että kaikki saavat kokea onnistumisen tunteen ja palautetta toiminnastaan. Ei siis vain osallistujat, vaan myös ohjaaja. (Airaaksinen, Karkkulainen, Ala-Vannesluoma, Pirhonen & Kastu 2015, 20; 22.)

Ryhmän ohjaajien määrään vaikuttaa se, minkä kokoinen ryhmä on kyseessä ja mikä on ryhmän tarkoitus. Ohjaajia voi olla yksi tai kaksi. Kun ryhmällä on kaksi ohjaajaa, voivat he jakaa vastuuta keskenään. Toinen voi esimerkiksi aktiivisemmin ohjata ryhmää, kun toinen voi enemmän havainnoida ja tarkkailla, miten ryhmä toimii. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2011, 147.)

Toiminnalliset menetelmät ovat yksi tapa kohdata asiakkaita. Nimensä mukaisesti niihin sisältyy erilaisia toiminnallisia tapoja, joilla työskennellä asiakkaiden kanssa. Ne voivat tarjota tavallisen vuorovaikutuksellisen kohtaamisen oheen toisenlaisia keinoja luoda yhteyttä työntekijän ja asiakkaan välille. Se, mikä toiminnallinen menetelmä on kulloinkin sopiva, riippuu asiakkaasta, hänen tarpeistaan ja siitä, mikä on hänelle luontainen tapa tehdä ja toimia. Erilaiset toiminnalliset menetelmät voivat olla avuksi erilaisten ongelmien tai muiden haastavien asioiden käsittelyyn ja työstämiseen. Toiminnalliset työtavat tarjoavat monipuolisen tavan asiakkaiden kohtaamiseen, joskin niihin tarvitaan työntekijän vahvoja vuorovaikutustaitoja. (Mäkinen ym. 2011, 157-158.)

Luovilla toiminnoilla sekä toiminnallisilla menetelmillä on vaikutusta asiakkaiden osallisuuden kokemukseen. Luova toiminta, jollaiseksi pitämämme ruokaryhmäkin voidaan lukea, sekä itsensä ilmaiseminen ja ryhmässä toimiminen, voivat vaikuttaa monella tavalla osallisuuden tunteeseen. Luovissa toiminnoissa on mahdollista tukea ja kuunnella asiakkaan itseilmaisua. Tämä voi saada aikaan tunteen arvostetuksi tulemisesta. (Huhtinen-Hildén, Lamppu & Rahmel 2018, 14.)

Toiminnallisessa työskentelyssä turvallinen ilmapiiri on tärkeässä roolissa, kuten myös vapaaehtoisuus. Ohjaajan tehtävä on turvata, että jokainen saa ja voi osallistua toimintaan, mutta että jokaisella on myös mahdollisuus vain seurailta sivusta ilman syyllistämistä tai paineiden asettamista. Ohjatessa toiminnallista ryhmää on hyvä muistaa, että kaikki ovat tasa-arvoisia. Myös ohjaaja on yksi ryhmästä. Hänen tulee kuitenkin kantaa vastuu siitä, että ryhmä toimii ja hänen tehtävänsä on ohjata sitä. Yläpuolelle asettuvaa perinteistä opettajamaista roolia kannattaisi välttää. Se ei tue osallisuutta ja tasa-arvoa. Onnistuneessa ohjatussa toiminnassa on keskeistä tehdä huolellinen suunnitelma ja varautua myös varasuunnitelmin, jos jokin meneekin toisin, kuin on alun perin suunniteltu. Joustavuus ja tilannetaju ovat hyviä ominaisuuksia ryhmää ohjatessa ja ne kehittyvät sitä mukaan, kun kokemusta ohjaamisesta tulee lisää. (Airaksinen ym. 2015, 20-21.)

Tässä opinnäytetyössä ohjataan toiminnallista ryhmää, jossa on kaksi ohjaajaa, jotka osallistuvat itsekin ruuan valmistamiseen. Osallistujille pyritään luomaan turvallinen ilmapiiri. Toiminnan avulla pyritään paitsi luomaan asiakkaille mielekästä tekemistä, myös antamaan mahdollisuus halutessaan käsitellä vaikeitakin elämässään kohtaamia asioita.

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää, pilotoida ja arvioida hävikkiruokaa hyödyntävän ruokaryhmän toimintaa yhteistyössä Tikkurilan seurakunnan kanssa.

Toiminnan tavoitteet ovat seuraavat:

- 1) Edistää turvapaikanhakijoiden osallisuutta
- 2) Hyödyntää hävikkiruokaa ryhmätoiminnassa
- 3) Edistää ryhmään osallistuvien suomen kielen taidon kohentumista
- 4) Kehittää Tikkurilan seurakunnan monikulttuurisuus työtä

5 Tutkimusmenetelmät ja opinnäytetyön toteuttaminen

5.1 Tutkimusmenetelmät

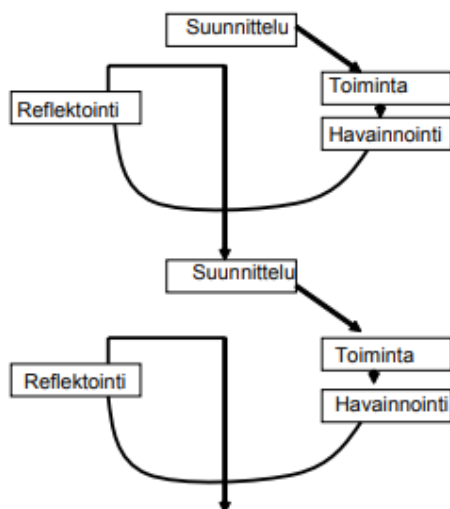
Opinnäytetyössä hyödynnetään toimintatutkimuksellista otetta. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on sekä tutkia että muuttaa olemassa olevia käytäntöjä. Tutkittavat ihmiset otetaan toimintatutkimuksessa aktiivisesti mukaan toimintaan ja tutkimukseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Omassa tutkimuksessamme ohjasimme vastaanottokeskuksen asukkaille ruokaryhmää, jossa hyödynsimme Yhteinen-pöytä-toiminnan kautta saatua hävikkiruokaa. Yhteistyötä teimme Tikkurilan seurakunnan diakoniatyön kanssa. Ryhmään osallistuvat vastaanottokeskuksen asukkaat voidaan nähdä sekä tutkimuskohteina että tutkimukseen osallistuvina henkilöinä.

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) nimeävät kolme toimintatutkimukselle olennaista asiaa. Nämä ovat:

- 1) Tutkimuksen tarkoitus on kuvaamisen ja selittämisen lisäksi muuttaa todellisuutta
- 2) Tutkimuskäytäntöön sisältyy vaatimus, että ymmärretään tutkittavia subjekteja, ja nämä ovat mukana aktiivisesti tutkimus- ja muutosprosessissa
- 3) Tutkimus tuottaa tietoa toiminnasta sekä muutoksesta.

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) myös toteavat, että toimintatutkimukselle on olennaista tutkimuksen avulla yrittää reaaliajassa muuttaa erilaisia asiantiloja jollain tavalla niitä parantamalla tai edistämällä.

Toimintatutkimuksessa kysymys on toiminnan kehittämisestä ja samaan aikaan tapahtuvasta systemaattisesta seurannasta. Toimintatutkimuksen kehittämisprosessin voidaan nähdä etenevän eräänlaisena spiraalina. Toimintatutkimuksellisessa spiraalissa edetään kehänä suunnittelun kautta toimintaan ja havainnointiin ja siitä reflektointiin. Reflektoinnin jälkeen edetään uudelleen suunnitteluun ja niin edelleen. Kehät seuraavat toisiaan ja tästä tulee prosessin spiraalimainen luonne. Spiraalimallissa arvioidaan yhä uudestaan kehittämistoiminnan tuloksia ja se onkin jatkuva prosessi. (Toikko & Rantanen 2009; 30, 66-67.)

Kuva 2: Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Toikko & Rantanen 2009, 67.)

5.2 Toiminnan suunnittelu

Ennen ryhmän alkamista olimme sopineet yhteistyötahomme Tikkurilan seurakunnan kanssa käytettävästä tilasta sekä raaka-aineiden hankinnasta Yhteisen pöydän kautta. Sovimme myös yhdessä ryhmän maksimikooksi kuusi henkeä, jonka ajattelimme olevan sopivan kokoinen sekä tilaa ajatellen, että ryhmänohjausta ja ruuanvalmistusta silmällä pitäen.

Olimme etukäteen käyneet katsomassa keittiötilat, mikä helpotti ryhmäkertojen suunnittelua. Osallistujien hankkimista varten olimme yhteydessä vastaanottokeskuksen työntekijöihin. Teimme mainoksen ryhmästä (liite 1), jonka työntekijät laittoivat esille noin kuukausi ennen ryhmän alkamista. Mainos tehtiin mahdollisimman yksinkertaiseksi ja selkokieliseksi, jotta osallistujat ymmärtäisivät sisällön. Suomen lisäksi käytimme mainoksessa myös englantia. Osallistujat saimme kokoon saman viikon alussa, kun ryhmä alkoi. Saimme listan osallistujista sekä heidän numeronsa vastaanottokeskuksen kautta.

Mukana meillä oli myös yksi seurakunnan vapaaehtoistyöntekijä, jonka kanssa sovimme hänen paikalle tulemisestaan. Vielä pari viikkoa ennen ryhmän suunniteltua alkua meidän alkuperäinen yhteistyöhenkilömme Tikkurilan seurakunnalta vaihtui. Myös osallistujien rekrytoinnissa oli haasteita, kun vastaanottokeskuksessa toteutettiin isoja sisäisiä muutoksia juuri ennen ryhmän alkua, ja osa asukkaista joutui muuttamaan toiseen vastaanottokeskukseen.

5.3 Arviointisuunnitelma

Opinnäytetyön tarkoitusta ja tavoitteita arvioimme kerättyjen palautteiden avulla. Keräämme jokaiselta kerralta ryhmäläisiltä sekä yhteistyötahoilta kirjalliset palautteet. Osallistujien kielitaidon mukaan palautteissa käytämme sekä hymynaamoja että mahdollisesti tekstimuotoista palautetta. Palautteen voi antaa suomeksi tai englanniksi. Viimeiseltä kerralta keräämme vielä yksityiskohtaisemmat palautteet. Lisäksi keräämme joka kerralla suullista palautetta.

Arvioinnin avuksi kirjaamme tarkasti jokaisen kerran toteutuksen ylös mahdollisimman pian ryhmänohjauksen jälkeen. Kirjaamme ylös tarkasti sen, kuinka osallistujat ovat osallistuneet ryhmiin, käyneet paikalla, osallistuneet yleensäkin toimintaan sekä esittäneet toiveita sisällöistä. Säilytämme myös ostokuitit, jotta voimme arvioida kuinka hyvin hyödynsimme hävikki-ruokaa ryhmätoiminnassa. Suomen kielen kohentumista pyrimme arvioimaan kirjaamalla itsellemme ylös kielitaidossa tapahtunutta muutosta tai kehitystä.

5.4 Ryhmäkertojen toteutukset

5.4.1 Ensimmäinen ryhmäkerta 23.3.2019

Ensimmäisen ryhmän ohjasimme perjantaina 23.3.2019. Samalla viikolla olimme käyneet tutustumassa Pakaritupaan, jossa ryhmät kokoontuivat. Keittiötilana meillä oli käytössä hieman kotikeittiötä isompi tila, johon jouduimme tuomaan hieman omia tarvikkeita, kuten desilitramittoja, mukaanamme.

Yhteisen pöydän kautta tulevat raaka-aineet saapuivat torstaiaamuna. Olimme suunnitelleet tekevämme korvapuusteja, pizzeria ja salaattia niistä raaka-aineista, joita saamme, sekä täydentävämme hieman kaupasta. Yhteyshenkilömme seurakunnalta otti saapuneista elintarvikkeista kuvia, ja toimitti ne meille. Saapuneet pakkauskoot olivat suurtalouskeittiöille tarkoitettuja, eikä meidän ollut mahdollista hyödyntää kaikkea ensimmäisellä kerralla. Osan raaka-aineista jätimme pakastimeen myöhempää käyttöä varten. Muutimme vielä edellisenä päivänä ruokalistalta pizzan letuiksi, sillä olimme saaneet monta litraa maitoa. Kurssikerralle tuostimme valmiiksi reseptit salaattiin, lettuihin sekä käytimme korvapuustien tekoon valmiita Suomen Hiivan ohjevihkosia.

Osallistujille oli tietojemme mukaan kerrottu, että lähtö tapahtuu vastaanottokeskukselta 14.30, ja Pakarituvalle oli tarkoitus saapua kello 15.00. Menimme hakemaan ryhmäläisiä vastaanottokeskukselta, sillä tarkoitus oli, että matkustamme heidän kanssaan molempiin suun-

tiin yhdessä linja-autolla. Tieto aloitusajankohdasta ei ollut kuitenkaan tavoittanut osallistujia, ja pääsimme lähtemään vasta kolmen maissa. Ensimmäiselle kerralle osallistui vain viisi osallistujaa, sillä yksi oli sairastunut.

Aloitimme Pakarituvalalla esittelemällä itsemme sekä paikan. Mukana oli myös seurakunnan yhteyshenkilö sekä yksi seurakunnan vapaaehtoinen. Kerroimme vielä tässä vaiheessa, että kyseessä on opinnäytetyö, josta tulemme kirjoittamaan raportin ja keräämään heiltä kirjallisia palautteita. Aluksi ohjasimme myös lyhyen tutustumisleikin.

Osallistujissa oli kolme nuorta tyttöä (iät 14-18), yksi keski-ikäinen nainen, joka oli yhden tytön äiti, sekä intialaistaustainen mies. Nuoret osasivat hyvin suomea, heidän äitinsä kielitaito oli hyvin heikko. Intialainen mies puhui hyvin englantia. Etniseltä taustaltaan nuoret sekä naishenkilö olivat irakilaisia ja afganistanilaisia. Kielen kanssa pärjäsimme hyvin, ja pystyimme käyttämään paljon suomen kieltä. Intialainen mies ei juurikaan ymmärtänyt suomea, joten hänen kanssaan kommunikaatio tapahtui englanniksi. Yritimme kuitenkin tutustumisleikissä sekä ruuanvalmistuksen yhteydessä opettaa hänelle suomenkielistä sanastoa. Naishenkilö ei ymmärtänyt juurikaan suomea eikä englantia. Hänen kanssaan kommunikaatio tapahtui lähinnä nuorten välityksellä. Yritimme myös käyttää hänen kanssaan suomen sekä englannin kieltä, mutta yhteisen kielen löytäminen hänen kanssaan oli haastavaa.

Valmistimme ensimmäisellä kerralla korvapuusteja, lettuja, härkis-kesäkurpitsatäytettä letuille sekä salaattia muun muassa punajuuresta ja bataatista. Käytimme avuksi valmiita itse tuomiamme reseptejä, ja osittain annoimme osallistujille mahdollisuuden soveltaa käytettävissä olevista raaka-aineista. Ruuanvalmistuksen aikana esillä oli myös suomenkielisiä kuvakortteja, joissa oli ruuanvalmistukseen liittyvää sanastoa.

Tunnelma ruuanvalmistuksen ajan oli iloinen ja innostunut. Koska valtaosa osallistujista oli toisilleen jo valmiiksi tuttuja, oli tunnelma myös hyvin välitön ja rento. Intialainen mies oli työskennellyt ravintolassa, ja hän neuvoi muita esimerkiksi turvallisessa sipulin pilkkomisessa. Hänelle oli selvästi mieleistä päästä käyttämään taitojaan ja auttamaan muita. Vaikka olimme jakaneet parit ruuanlaittoon, pääsivät kaikki lopulta tekemään kaikkea. Nuoret olivat hyvin innostuneita leipomisesta, ja korvapuustien tekeminen oli selvästi mieleistä.

Kun ruuat olivat valmiita, söimme rauhassa. Syömisen ohessa keskustelimme esimerkiksi suomalaisesta ruokakulttuurista, osallistujien ruokakulttuureista sekä heidän toiveistaan tuleville kerroille. Painotimme jo ryhmän alussa, että otamme mielellämme toiveita huomioon, ja toteutamme niitä mahdollisimman hyvin. Saimme kuitenkin huonosti suullisia toiveita ruokien suhteen. Pizza tuntui ainakin useammalle olevan mieleinen ruokalaji. Ruokailun jälkeen osallistujat saivat ottaa mukaan ylijäänyttä ruokaa. Jaoimme heille myös ylijääneet kasvikset, joita emme voineet tällä kertaa hyödyntää. Seuraaville kerroille hyödynnettäviksi jätimme

Yhteisen pöydän kautta tulleita kuiva-aineita. Mitään ei tarvinnut heittää pois, sillä osallistujat ottivat hyvin mukaansa lähes kaiken ylijääneen.

Seuraavan kerran kyytjärjestelyt sovimme niin, että vapaaehtoistyöntekijä matkustaa yhdessä ryhmäläisten kanssa molempiin suuntiin linja-autolla. Varmistimme myös kaikille seuraavan kerran aikataulun. Kaikki olivat innoissaan tulossa seuraavalle kerralle, ja kyselivät jatkuvasti, mitä tehdään. Yksi ryhmäläinen kyseli jo tuttujensa mahdollisuutta osallistua ryhmään. Emme kuitenkaan tässä vaiheessa ottaneet ryhmään lisää osallistujia, sillä keittiötila oli kooltaan rajallinen. Kerroimme kuitenkin ryhmän mahdollisesta jatkumisesta seurakunnan toimesta. Sitä silmällä pitäen onkin hyvä asia, että ryhmäläiset olivat niin innostuneita ja luultavasti myös kertovat mukavasta ryhmästä muille mahdollisille osallistujille.

Seuraavan kerran kehittämiskohteena pyrimme vielä paremmin hyödyntämään yhteisen pöydän kautta tulevat raaka-aineet. Ensimmäisellä kerralla ostimme kaupasta 28 eurolla tarvikkeita. Tähän sisältyivät myös muun muassa leivinpaperi, folio, muovipussit sekä mausteet, sillä näitä emme saaneet keittiöstä käyttää. Pyrimme myös siihen, että osallistujat tulisivat seuraavalla kerralla ajoissa paikalle informoimalla heitä tarkasti aikataulusta.

5.4.2 Toinen ryhmäkerta 29.3.2019

Toinen ryhmäkerta oli 29.3.2019. Kuten edellisellä kerralla, myös nyt diakoniatyöntekijä laittoi meille edellisenä päivänä tietoa siitä, mitä raaka-aineita olimme saaneet Yhteiseltä pöydältä. Olimme suunnitelleet etukäteen tekevämme pizzaa, sen kanssa salaattia ja jälkiruoaksi porkkanapiirakkaa. Olimme edellisellä viikolla saaneet Yhteiseltä pöydältä ison määrän porkkanaa, jonka olimme jättäneet pakkaseen odottamaan ja jonka voisimme nyt hyödyntää. Tällä kertaa saimme kuitenkin niin paljon banaania, että muutimme porkkanapiirakan banaanipiirakaksi.

Olimme sopineet, että seurakunnan vapaaehtoinen käy hakemassa osallistujat vastaanottokeskukselta. Olimme vielä edellisen kerran lopussa muistuttaneet kaikkia olemaan paikalla kello 14.30. Kaikki eivät kuitenkaan olleet vielä silloin paikalla ja taas vastaanottokeskukselta lähtö tapahtui vasta lähempänä kolmea. Myös linja-automatalla oli tullut hieman ongelmia, he eivät olleet osanneet jäädä oikealla pysäkillä pois, jonka johdosta he joutuivat kävelemään pitkän matkan ja aloituksemme venyi hieman. Onneksi meillä oli kuitenkin varattuna niin paljon aikaa, että pieni venyminen ei haitannut. Tällä kertaa yksi tytöistä ei päässyt töiden takia osallistumaan ja sairastumisen takia myös toinen osallistuja joutui olemaan pois. Meillä oli siis neljä ruoanlaittajaa keittiössä ja äidin sekä tyttöjen mukana oli tällä kertaa myös pieni poika, joka ei osallistunut keittiötöihin mutta söi kanssamme.

Ruoanvalmistus sujui taas hyvin, kaikki olivat innoissaan mukana tekemässä ruokaa. Äiti istui enemmän sivussa ja seurasi muiden tekemisiä, mutta osallistui kyllä myös tehtäviin, kun häntä pyydettiin mukaan. Erityisesti tytöt ja intialainen mies olivat innoissaan valmistamassa ruokaa ja keittiössä vallitsi miellyttävä ilmapiiri. Työnteon lomassa kävi ilmi, että mies on työskennellyt myös pizzeriassa ja saimmekin häneltä hyviä vinkkejä pizzan tekoon. Meillä oli taas käytössä suomenkieliset reseptit ja olimme laittaneet keittiöön myös kuvakortit.

Saatuamme ruoat valmiiksi, istuimme taas yhdessä pöytään syömään. Kaikki olivat tyytyväisiä siihen, mitä olimme saaneet aikaan ja näyttivät nauttivan yhteisestä ruokahetkestä, jossa juttelimme kaikenlaista syödessämme. Kyselimme ruokatoiveita seuraavalle kerralle, mutta emme saaneet uusia toiveita.

Pohdimme kovasti yhdessä, miten kyyditykset olisi parasta järjestää. Matka on vain vähän reilu kaksi kilometriä, eikä sitä kannata kulkea linja-autolla. Jos pysäkin ohi ajaa, on seuraava pysäkki niin kaukana, että kävely matka kasvaa paljon. Koko matkan voisi kävelläkin, kun se ei ole tuon pidempi ja aikaa menisi saman verran, kuin julkisilla. Jo linja-autolta käveleminen tuntui kuitenkin osalle osallistujista olevan sen verran raskasta, että sen vaihtoehdon jouduimme sulkemaan pois. Mietimme myös sellaista mahdollisuutta, että diakoniatyöntekijä ja vapaaehtoistyöntekijä olisivat omilla autoilla hakeneet osallistujat. Tämä olisi kaikista nopein ja helpoin vaihtoehto, mutta tässä tulivat vakuutusasiat vastaan. Jatkamme siis seuraavalla viikolla samalla tavalla, että vapaaehtoistyöntekijä käy hakemassa osallistujat vastaanotto-keskukselta ja vie heidät ryhmän jälkeen takaisin sinne.

Seuraavan kerran kehittämiskohteiksi meille muodostui jälleen kyyditysten järjestäminen sekä aloittaminen aikataulun mukaan. Pyrimme myös hyödyntämään mahdollisimman hyvin Yhteisen pöydän kautta saapuvat raaka-aineet.

5.4.3 Kolmas ryhmäkerta 5.4.2019

Kolmantena peräkkäisenä perjantaina tapasimme taas Pakarituvalle osallistujien kanssa. Kävimme etukäteen hankkimassa kaupasta tarvittavat raaka-aineet. Diakoniatyöntekijä tuli tällä kerralla vasta viiden jälkeen paikalle, joten hoidimme ohjaamisen kahdestaan.

Ryhmläisillä oli edelleen epäselvyyttä aikatauluista, joten matkaan oli päästy vasta kolmen aikaan vastaanotto-keskukselta. Tämä oli osalle osallistujista harmillista, sillä osa oli ollut odottamassa jo sovittuun aikaan eli puoli kolmelta. Yritimme vielä tällä kerralla muistuttaa, että viimeisellä kerralla lähtö tapahtuu puoli kolmen aikaan.

Tällä kerralla meillä oli samat viisi osallistujaa kuin ensimmäisellä kerralla sekä yksi uusi Albaniasta kotoisin oleva nainen. Hän ei puhunut lainkaan suomea, ja auttavasti englantia. Pärjäsimme kuitenkin hyvin hänenkin kanssa. Ruuanlaitto osoittautui hyväksi työskentelytavaksi myös siksi, että yhteisen kielen puute ei estänyt yhdessä työskentelemistä, toisin kuin keskustelupainotteisemmissa ryhmissä olisi käynyt.

Tuttuun tapaan osallistujat olivat innokkaasti mukana ruuanlaitossa. Valmistimme tällä kertaa Yhteisestä pöydästä tulleista raaka-aineista ideoituja kesäkurpitsa-härkisvuokaa, banaanimurupaistosta, salaattia ja kaalitäytteisiä piirakoita. Etenkin piirakoiden tekeminen oli osallistujille mieleistä, ja muistutti heitä heidän kotimaissaan valmistamistaan lihapasteijoista. Keskustelimme myös paljon niin syömisen lomassa kuin ruokaa laittaessamme heidän kulttuureilleen ominaisista ruuista ja ruuanvalmistustavoista.

Tällä kerralla myös vanhempi rouva oli koko ajan mukana ruuanvalmistuksessa ilman erillisiä kehotuksia. Uusi osallistuja pääsi heti hyvin mukaan toimintaan, vaikka kielen ymmärtämisessä oli vaikeuksia. Kävimme osallistujien kanssa läpi suomenkielisiä ohjeita, ja opetimme työvälineiden nimiä suomeksi työskentelyn lomassa. Ruokailun jälkeen jaoimme osallistujien kesken ylijääneet ruuat ja raaka-aineet.

Viimeisen kerran kehittämiskohteena meillä on edelleen aikataulun mukainen aloittaminen. Osallistujien kannalta myöhässä aloittaminen ja kyyditysten odottaminen on aiheuttanut turhautumista, joten olisi hieno juttu, jos tämä viimeisellä kerralla hoituisi paremmin. Meillä on myös paljon raaka-aineita, joita pyrimme viimeisellä kerralla mahdollisimman paljon käyttämään.

5.4.4 Neljäs ryhmäkerta 12.4.2019

Neljännän ryhmäkerrankin ohjasimme kahdestaan. Meillä oli jo etukäteen tiedossa, että diakoniatyöntekijä ei pääsisi tällä kerralla paikalle. Alun perin olimme kuitenkin puhuneet, että toinen työntekijä tulisi kanssamme ohjaamaan ryhmää ja kuljettaisi Yhteisen pöydän ruoka-aineet Pakarituvalle. Alkuviikolla selvisi, että seurakunnan työntekijöiden kiireiden vuoksi kukaan ei ehtisi ruokaryhmään perjantaina. Samasta syystä kukaan ei myöskään ehtisi ottaa Yhteisen pöydän tuotteita torstaina vastaan, välittää meille tietoa mitä tuotteita saapui, eikä kuskata saapuneita tuotteita Pakarituvalle. Tämä vaikutti osaltaan siihen, että emme toivoneet tälle kerralle mitään Yhteisestä pöydästä. Meille oli myös jäänyt edellisistä kerroista sen verran raaka-aineita, mitä nyt hyödyntää, että tänäkään takia meidän ei tarvinnut tilata enää mitään Yhteisen pöydän kautta. Muutamat tarvikkeet mitä tarvitsimme, ostimme kaupasta. Kaupasta ostettavien tuotteiden lista oli lyhyt eikä ostoksiin mennyt paljoa rahaa.

Tällä kertaa paikalle tuli vain kolme osallistujaa, äiti ja hänen kaksi tyttärsää. Intialainen mies ilmoitti jo hyvissä ajoin perjantaina, että ei pääse tulemaan, koska hänelle oli tullut sille päivälle töitä. Edellisellä kerralla mukana ollut albanialaistaustainen nainen ja yksi tyttö eivät myöskään tulleet tällä kerralla mukaan. Viimeisen kerran kunniaksi osallistujat olivat ajoissa vastaanottokeskuksella odottamassa ja saapuivat vapaaehtoistyöntekijän kanssa kolmeksi Pa-karituvalle. Teimme työnjaoon ja aloimme valmistamaan ruokia.

Osallistuimme kaikki yhdessä ruoanvalmistukseen, koska tällä kerralla väkeä oli vähemmän paikalla. Valmistimme yhdessä porkkanasämpylöitä, kesäkurpitsaporkkanasosekeittoa, tonnikalamunakasrullaa ja mutakakkua. Keittiössä vallitsi hyvä tunnelma, joka jatkui vielä ruokapöydässäkkin syödessämme. Ilmassa oli myös pientä haikeutta, koska ryhmä kokoontui viimeistä kertaa. Tytöt kovasti puhuivat siitä, miten haluaisivat, että ryhmä jatkuu vielä ja kyselivät, voisimmeko me tulla ohjaamaan ryhmää myöhemminkin. Kerroimme uudelleen tytölle ryhmän ohjauksen kuuluvan opintoihimme, ja siksi olevan näin lyhyt. Lupasimme välittää toiveen ryhmän jatkumisesta seurakunnalle ja myös seurakunnan vapaaehtoistyöntekijä lupasi viedä viestiä eteenpäin. Syötyämme ja siivottuamme jaoimme loput raaka-aineet mukaan osallistujille ja toivotimme heille hyvä jatkot. Kaikki lähtivät paikalta hyvällä mielin, joskin hieman haikeilla tunteilla, koska näimme viimeistä kertaa ainakin näissä merkeissä.

6 Kehittämishankkeen arviointi

6.1 Ryhmäkerroilta saadut palautteet

Keräsimme jokaisen kerran jälkeen kirjallista palautetta (liite 2 ja 3) kaikilta osallistujilta sekä diakoniatyöntekijältä ja vapaaehtoistyöntekijältä. Viimeisellä kerralla oli hieman laajempi kirjallinen palaute (liite 4 ja 5). Koska diakoniatyöntekijä ei osallistunut enää viimeiselle kerralle omien aikataulujensa vuoksi, hänelle lähetimme sähköisenä palautelomakkeen täytettäväksi. Osallistujien palautelomake oli sekä suomeksi että englanniksi.

Palautteissa osallistujat kertoivat oppineensa tekemään erilaisia ruokalajeja, kuten korva-puustien tekemistä, pannukakun valmistusta, banaanikakkua, pizzaa sekä tekemään härkistäytettä. Parasta heidän mukaansa oli yhdessä tekeminen, se että oli hyvin aikaa ja ystävällisiä ihmisiä, sekä syöminen. Myös eri kerroilla valmistettuja ruokalajeja, kuten pizza tai murupaistos oli mainittu tässä kohdassa.

Kohdassa ”en pitänyt” yksi mainitsi salaatin ja yksi pannukakun. Toiveita seuraaville kerroille kohdassa mainittiin pizza, biryani, kana, pasta, kanakeitto, suomalainen ruoka, pizza, jäätelö ja pepsi. Toiveissa oli myös monesti kirjoitettu ”ihan sama mitä tehdään”. Hymynaamapalautteissa kaikki olivat valinneet iloisimman naaman. Välillä myös hymynaamat olivat jääneet ym-pyröimättä, toisinaan niitä oli piirretty paperiin.

Suullinen palaute oli innostunutta ja positiivista. Ryhmäkerroilla osallistujat kiittelivät aina kovasti meitä ja kyselivät, mitä tehdään ensi kerralla. Saimme myös kyselyjä siitä, tuleeko joku jatkamaan ryhmää meidän jälkeemme.

Vapaaehtoistyöntekijä kirjoitti palautteeseen, että oli mahtavaa tehdä ruokaa ja syödä sekä odottavansa innolla seuraavaa kertaa. Hän kehui tapahtumaa myös mukavaksi ja ruokia mah- taviksi. Diakoniatyöntekijä oli maininnut hyväksi yhdessä tekemisen sekä mukavan ja leppoi- san ilmapiirin. Hän mainitsi hyväksi myös suunnittelun, tehtävien jaon, työn ohjauksen sekä osallistujien aktiivisen osallistumisen. Parannettavaa hänen mukaansa oli kyydityksen selvittä- minen ja bussireitti sekä kehittämistoiveena jäljellä olevien raaka-aineiden hyödyntäminen.

6.1.1 Viimeisen kerran palaute osallistujilta

Viimeisen kerran palautteen saimme kahdelta tytöltä ja äidiltä paikan päällä. Myös mies vas- tasi palautekyselymme sähköpostin välityksellä.

Kysyttäessä mitä osallistujat pitivät ryhmäkerroista ja mikä tapaamisissa oli hyvää, olivat vas- taukset aika samanlaisia. Palautteiden mukaan ryhmä ja kaikki oli ollut hyvää ja kivaa ja työntekijät olivat olleet ystävällisiä. Yksi oli vastannut olevansa tosi iloinen voidessaan osallis- tua tämän tyyliseen ryhmään ja tämä oli ensimmäinen kerta hänen elämässään, kun oli mu- kana tällaisessa. Hän oli vielä lisännyt olevansa ylpeä, että osallistui tähän ryhmään.

Parannettavaa ei palautteiden mukaan ollut muuta, kuin se, että mahtuisi enemmän ihmisiä mukaan. Yksi oli maininnut, että ei tiedä, mutta kaikki oli kivaa ja oli oppinut monta asiaa ruoasta. Kaikki vastanneet olisivat halukkaita jatkossa osallistumaan vastaavanlaiseen ryh- mään. Kysyttäessä millaista muuta toimintaa osallistujat haluaisivat seurakunnan järjestävän, vastauksena oli retkiä ja ryhmätyötä. Osallistujien itsensä mukaan heidän toiveensa oli otettu todella hyvin huomioon.

6.1.2 Viimeisen kerran palaute yhteistyötaholle

Vapaaehtoistyöntekijä vastasi palautteeseen viimeisen kerran päätteeksi. Vapaaehtoistyönte- kijän mukaan ilmapiiri oli ollut hyvä, vaikka oli eri kansallisuuksia ja oli todella mukava koke- mus valmistaa yhdessä ruokia. Hänelle ei tullut mieleen mitään parannettavaa ja kysyttäessä yhteistyön sujumisesta opiskelijoiden kanssa, hän vastasi, että hyvin sujui, ei ollut mitään on- gelmaa ja oli hyvä yhteishenki. Kysymykseen, kokiko hän ryhmästä olleen hyötyä osallistujille hän vastasi, että oli hyvä kokemus, kuinka ryhmätyöt onnistuivat. Hän oli kirjoittanut palaut- teeseensa myös, että afganistanilaiset toivoivat, että diakoniatyöntekijä voisi järjestää vas- taavaa tulevaisuudessakin.

Diakoniatyöntekijältä saimme palautteen sähköpostilla. Ensimmäiseksi kysyimme hänen mielipidettään yleisesti ryhmäkerroista, esimerkiksi niiden sisällöstä ja suunnittelusta. Hänen mielestään hyvää oli ensimmäisen kerran tutustumisleikki ja se, että ruoanlaittilanteissa oli selkeät kuvalliset ohjeet. Hän on sitä mieltä, että mukaansatempaava ja välitön ilmapiiri antoi kaiken tasoille ruoanlaittajille mahdollisuuden osallistua ja kehittyä tekemisissään. Hänen mukaansa hyvä etukäteissuunnitelma ruokien tilaamisen ja toteuttamisen suhteen loi edellytykset ruokien onnistumiselle. Hän mainitsi vielä, että hienoa oli ohjaajien ruokapöytäkeskustelujen aloittaminen ja osallistujien aktivointi kyselemällä eri aiheista.

Diakoniatyöntekijän mukaan onnistunutta ryhmäkerroissa oli se, että ilmapiiri oli hyvä, kaikki paikalle tulleet halusivat osallistua. Onnistunutta oli hänen mielestään lisäksi ruokapöytäkeskustelut, joissa puhuttiin eri kulttuurien tavoista ja käyttäytymisestä. Hän mainitsi myös, että hyvä ruoka lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta ja "Me saimme tämän yhdessä aikaan" -fiilistä.

Kysyttäessä mitä parannettavaa ryhmäkerroissa hänen mielestään olisi, hän mainitsi aikataulutuksen ryhmäläisten hakemisen suhteen. Hän pohti, olisikohan auttanut, jos osallistujille olisi vielä samana päivänä soittanut ja muistuttanut ruokaryhmästä. Yhteistyö opiskelijoiden kanssa oli sujunut hänen mukaansa erinomaisesti. Hän kirjoitti palautteessaan, että opiskelijat olivat aktiivisia ja innostuneita tehtävästään ja se heijastui kaikkeen tekemiseen ja asioiden hoitamiseen.

Hän koki ryhmästä olleen osallistujille hyötyä. Hänen mukaansa eri maista tulleet vastaanotokeskuksen asukkaat saivat ryhmän kautta olla kontaktissa suomalaisten kanssa, sekä käydä ajatusten vaihtoa toistensa kanssa. Hän näki asiassa myös toisen puolen, ohjaajat saivat lisää kokemusta työskentelystä vastaanotokeskuksen asukkaiden kanssa. Hänen mukaansa oli hienoa huomata, miten yhdessä tekeminen madaltaa kynnystä tutustua ja lisää tunnetta yhteenkuuluvuudesta.

Viimeisenä kysymyksenä hänelle oli, että kokeeko hän vastaavanlaisen ryhmätoiminnan järjestämisen hyväksi toimintamuodoksi seurakunnalle ja miten toimintaa tulisi muuttaa, jotta se vastaisi paremmin sekä osallistujien, että seurakunnan tarpeita. Hänen mielestään toimintakonsepti on sellainen, jota voisi toteuttaa jatkossakin. Kuitenkin hänen mukaansa paikan olisi hyvä olla sellainen, johon olisi hyvät kulkuyhteydet ja olisi tärkeää saada tarpeeksi isot säilöntätilat Yhteisen pöydän ruokatuotteille.

	Turvapaikanhakijat	Diakoniatyöntekijä	Vapaaehtoistyöntekijä
Missä onnistuttiin	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvin aikaa - Yhdessä oleminen - Hyvä ruoka - Ystävälliset ohjaajat 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvä ruoka - Yhdessä tekeminen, ilmapiiri, ryhmähenki - Hyvä suunnittelu ja selkeät ohjeet, hyvä ohjaaminen - Osallistujien aktiivointi, kulttuureista keskustelu 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvä ruoka - Hyvä ilmapiiri ja yhteishenki - Mukava tehdä yhdessä
Toiveita jatkoon	<ul style="list-style-type: none"> - Toive ryhmän jatkumisesta - Lisää ohjattua toimintaa muun muassa retkiä 	<ul style="list-style-type: none"> - Jos vastaavanlaista ryhmää jatketaan, huomio kulkuyhteyksiin ja riittäviin tiloihin säilyttää saapuneita elintarvikkeita 	<ul style="list-style-type: none"> - Toive ryhmän jatkumisesta
Kehittämiskohteita		<ul style="list-style-type: none"> - Kyyditysten järjestäminen, aikataulut - Hävikkiruuan hyödyntäminen 	

Taulukko 1: Palautteet

6.2 Oma arvio työskentelystä

Kokonaisuudessaan olimme hyvin tyytyväisiä toteutuneesta toiminnasta. Yhteistyö seurakunnan kanssa sujui hyvin. Saimme myös hyvin ryhmän kasaan vastaanottokeskuksen työntekijöiden avustuksella. Yhteisen pöydän kautta meille saapui hyvin erilaisia raaka-aineita, joten hävikkiruokaa pystyimme hyödyntämään, kuten olimme toivoneetkin.

Ryhmätoimintakerrat sujuivat mielestämme todella hyvin. Osallistujat olivat hyvin innokkaita ja toimeliaita. Olimme alun perin miettineet, kuinka pärjäämme ryhmän kanssa, jos meillä ei ole lainkaan yhteistä kieltä. Huoli osoittautui turhaksi, ja pärjäsimme varsin hyvin englannilla ja suomella. Parasta oli huomata, kuinka osallistujat selkeästi nauttivat yhdessä tekemisestä ja ryhmään osallistumisesta. Suurin yksittäinen ongelma oli ehkä hieman vaikeassa paikassa sijaitseva Pakaritupa. Tämä aiheutti lähinnä pientä myöhästymistä aikataulussa ja osallistujien odottelua. Tämä oli kuitenkin asia, johon emme voineet juurikaan vaikuttaa.

Toteutimme opinnäytetyön parityönä. Työskentelyn aikana käytimme monia erilaisia tapoja yhteydenpitoon ja työskentelyyn, esimerkiksi videoneuvotteluja. Yhteisen työskentelyn edellytys oli molemminpuolinen joustaminen, molempien vahvuuksien huomioiminen työskentelyssä, keskinäinen luottamus ja sovitusta aikatauluista kiinni pitäminen.

6.3 Tavoitteiden saavuttaminen

Seuraavaksi arvioimme asettamiemme tavoitteiden toteutumista kehittämishankkeessa.

1) Osallisuuden edistäminen

Ensimmäiseksi tavoitteeksi olimme asettaneet turvapaikanhakijoiden osallisuuden edistämisen. Osallisuuden mittaaminen on hyvin vaikeaa, eikä siihen ole olemassa yksiselitteistä mittaristoa. Omassa työssämme tarkastelemme osallisuutta mahdollisuutena osallistua ryhmään sekä mahdollisuutena vaikuttaa ryhmän sisältöihin. Osallisuutta arvioimme osallistujien paikalle tulemisena, osallistumisaktiivisuutena ryhmässä sekä ryhmäkertojen sisältöjen suunnitteluun osallistumisena.

Yleensä ryhmäläisten osallistuminen ruuanlaittoon oli todella innostunutta. Ryhmäläisistä kahden nuoremman tytön äiti osallistui muita vähemmän ruuanvalmistukseen kahdella ensimmäisellä kerralla, ja häntä saimme useasti kehottaa tulemaan mukaan ryhmän toimintaan. Tämä saattoi johtua osittain heikosta kielitaidosta, sillä hän ei ymmärtänyt käyttämäämme suomea eikä englantia. Hän saattoi myös arastella meitä tästä yhteisestä kielitaidon puutteesta johtuen. Kahdella viimeisellä kerralla äitikin lähti hyvin mukaan ruuanvalmistukseen ja osallistui selkeästi aktiivisemmin keskusteluun pöydässä. Kaikki muut ryhmäläiset osallistuivat hyvin aktiivisesti ruuanvalmistukseen jokaisella kerralla. Myös sosiaalinen kanssakäyminen ryhmäkertojen aikana oli vilkasta ja ilmapiiiri hyvin iloinen ja innokas.

Kirjallisissa palautteissa saimme paljon positiivista palautetta. Kielitaidon puutteen takia rakentavan palautteen antaminen olisi luultavasti ollut osallistujille myös haastavaa. Osallisuutta pyrimme arvioimaan viimeisellä kerralla kysymällä, kuinka ryhmäläiset kokivat voitavansa vaikuttaa ryhmäkertojen sisältöön. Osallistujat vastasivat saaneensa vaikuttaa hyvin. Valitettavasti viimeisen kerran palautteen saimme vain neljältä osallistujalta, joista yksi ei päässyt osallistumaan viimeiselle kerralle.

Ryhmien aikana keskusteltiin paljon sekä suomalaisesta että osallistujien omista kulttuureista. Puhuimme esimerkiksi eri maiden ruokakulttuureista, tavasta juhlia tai viettää häitä sekä seurustelusta. Usein puhuimme myös heidän arkipäiväisestä elämästään kuten koulusta tai yhden osallistujan kohdalla työssä käymisestä. Ryhmäläiset kertoivat mielellään esimerkiksi oman maansa ruuista ja esittelivät kuvia puhelimestaan. Vaikka emme valmistaneetkaan

ryhmien aikana heidän kulttuureihinsa kuuluvia ruokia, olivat ne paljon läsnä puheissa. Suorainaisia toiveita valmistaa jotakin tiettyä, heidän kulttuuriinsa kuuluvaa ruokalajia emme saaneet ryhmäkertojen aikana. Haasteena meillä myös oli hyödyntää yhteisen pöydän kautta saapuneet elintarvikkeet, jotka sanelivat pitkälti valmistamiamme ruokalajeja.

Yhteisöllisyyden voidaan sanoa edistyneen ainakin ryhmätoiminnan muodossa. Ryhmäläisistä valtaosa tunsi toisensa jo entuudestaan, joten yhteisöllisyyden kokeminen luultavasti toteutui jo sitä kautta. Luultavasti ryhmässä toimimisen voidaan nähdä myös edistäneen ystävyysuhteita. Intialaistaustainen mies oli ryhmässämme ainoa, joka ei tuntenut muita osallistujia. Oli hienoa nähdä, kuinka hän kuitenkin saapui jokaiselle kerralle. Hän myös itse kertoi meille olevansa yksinäinen suomessa ja kaipaavansa seuraa ja suomalaisia ystäviä. Hän ei ollut aiemmin osallistunut mihinkään vastaanottokeskuksen ryhmiin. Meidän ryhmäämme hän kuitenkin tuli, koska ruoanlaitto oli hänellä lähellä sydäntä, ja hän halusi tutustua uusiin ihmisiin. Uskomme, että ryhmäkerrat olivat hänelle tärkeitä sosiaalisia kontakteja suomalaiseen kulttuuriin ja toivat hänelle vaihtelua ja iloa arkeen.

2) Hävikkiruuan hyödyntäminen ryhmätoiminnassa

Hävikkiruokaa hyödynsimme mielestämme hyvin ryhmien aikana. Ensimmäisellä kerralla jouduimme täydentämään kaupasta 28 eurolla, toisella kerralla 5 eurolla, kolmannella noin 5 eurolla ja viimeisellä kerralla 8 eurolla. Mitään ruokaa emme heittäneet roskiin, vaikka saimme yhteisen pöydän kautta hieman yllättäviäkin raaka-aineita sekä määriä. Ylijääneet ruuat ja raaka-aineet jaoimme kurssikertojen päätteeksi osallistujien kesken. Pakastimme myös osan tulleista raaka-aineista, ja hyödynsimme niitä useammilla kurssikerroilla.

Reseptit suunnittelimme niin, että pystyimme hyödyntämään monenlaisia raaka-aineita. Muokkasimme myös suunnitelmiamme sekä käyttämiämme reseptejä vielä kurssia edeltävänä päivänä, kun saimme tietoomme käytössä olevat raaka-aineet. Kaupasta jouduimme kuitenkin täydentämään esimerkiksi mausteita, rasvaa sekä leivontaan käytettäviä raaka-aineita. Viimeisen kerran hoidimme niin, että hyödynsimme aikaisemmin tulleita raaka-aineita emmekä tilanneet mitään uutta.

Hävikkiruuan hyödyntäminen toi ryhmäämme luovan elementin, kun osallistujien kanssa yhdessä ideoimme, mihin kaikkeen raaka-aineet taipuisivat. Näin syntyi myös hieman jännittäviä mutta toimivia ruokia, kuten banaani-kanapizza sekä banaanisalaatti. Toisaalta oli harmillista, että raaka-aineita saapui välillä hyvin suuria määriä. Koska meillä oli vain kymmenen hengen ryhmä syömässä, emme pystyneet kuluttamaan yhden kerran aikana esimerkiksi kahta kiloa retiisejä, kahta kiloa kaalia sekä kahta kiloa kesäkurpitsaa. Onneksi ryhmäläiset ottivat hyvin ylijääneitä raaka-aineita mukaan, joten emme joutuneet heittämään pois mitään. Viimeisellä kerralla jaoimme myös loput mausteet ja kuivat aineet osallistujien kesken.

3) Suomen kielen taidon kohentuminen

Kielitaidon kohentumista on vaikea arvioida, koska emme mitenkään mitanneet osallistujien kielitaitoa ryhmäkertojen aluksi ja lopuksi. Osallistujista nuoremmat tytöt puhuivat heti alusta asti jo hyvin suomea, jota he olivat luultavasti oppineet koulussa. Ryhmäläisistä mies, tyttöjen äiti ja albanialaistaustainen nainen puhuivat suomea hyvin vähän tai eivät ollenkaan.

Intialaistaustainen mies oli selkeästi halukas oppimaan suomea, ja hän kyselikin paljon erilaisia sanoja. Hän myös kertoi, että haluaisi osallistua suomen kielen kurssille ja oppia suomen kieltä, mutta ei ollut vielä löytänyt sopivaa kurssia itselleen. Toivommekin, että ryhmässä käytetty suomen kieli kannustaisi häntä lähtemään suomen kieltä opiskelemaan. Vanhempi rouva ei ollut kovin halukas oppimaan suomea, hän vaikutti tyytyvän siihen, että tytöt tulkkasivat hänelle mitä puhuimme. Yritimme kuitenkin englannin lisäksi myös käyttää suomen kieltä ja toistella suomenkielisiä sanoja näille ryhmäläisille, jotka selkeästi eivät vielä ymmärtäneet kovin hyvin suomea. Viimeisellä kerralla myös vanhempi rouva puhui muutamia oppimaan suomen kielen sanoja, ja pahoitteli, kuinka hänestä suomen kieli on vaikeaa. Selkeästi hänkin olisi kiinnostunut kielen oppimisesta, mutta ympäristö ei ehkä ole hänelle ollut riittävän motivoiva kielen oppimiseen.

4) Tikkurilan seurakunnan monikulttuurisuustyön kehittäminen

Idea ryhmän ohjaamiseksi vastaanottokeskuksen asukkaille tuli seurakunnalta, eikä heillä aikaisemmin ollut kokeiltu vastaavanlaista ryhmätoimintaa. Siksi voidaan nähdä, että ohjaamamme ryhmä oli seurakunnan monikulttuurisuustyön kehittämistä. Diakoniatyöhön kuuluu myös osana maahanmuuttajien sekä turvapaikanhakijoiden kanssa tehtävä työ, jota Tikkurilan seurakunnassa jo paljon tehdäänkin. Uutena tässä projektissa oli yhdistää Yhteisen pöydän raaka-aineet sekä toiminnallinen turvapaikanhakijoille suunnattu ryhmä. Ryhmän onnistumisesta ja seurakunnan työn kehittämisestä kertoo mielestämme jo se, että ryhmäläiset kyselivät useaan otteeseen jatkoa ryhmään.

Viimeisellä kerralla osallistujat sanoivat suoraan, että haluaisivat kovasti jatkaa samanlaisessa ryhmässä ja pahoittelivat, kun ryhmämme oli vain neljän kerran mittainen. Viimeisen kerran palautelomakkeissa myös vastattiin, että osallistujat olisivat kiinnostuneet osallistumaan vastaavanlaiseen toimintaan jatkossa. Seurakunnalta toivottiin myös retkiä ja muuta toimintaa. Seurakunnan päätettäväksi jää, jatkuuko samankaltainen ryhmä ja jos jatkuu, missä ja kenen vastuulla.

Hieman epäonnisesti työntekijä, joka olisi mahdollisesti voinut jatkaa ryhmän ohjaamista, jäi juuri ennen ryhmän aloittamista sairauslomalle. Hänen sijaisensa, joka osallistui kolmelle ensimmäiselle ryhmäkerralle, puolestaan lopettaa seurakunnalla työskentelyn pian ryhmän lop-

pumisen jälkeen. Näin siis kukaan seurakunnalla vakituisesti työskentelevä ei nyt nähnyt ryhmää toiminnassa, mikä olisi jatkuvuuden kannalta ollut hyvä asia. Mukana ollut vapaaehtois-työntekijä oli kuitenkin halukas jatkossakin toimimaan vastaavanlaisessa ryhmässä apuna. Jaamme myös seurakunnalle tarvittaessa käyttämämme reseptit, joita voi mahdollisesti jatkossa hyödyntää.

7 Pohdinta

7.1 Eettisyys

Koska työskentelimme turvapaikanhakijoiden kanssa, työskentelyotteen oli oltava sensitiivinen. Turvapaikanhakijat voidaan nähdä tutkimuksellisesti hyvin haavoittuvana ryhmänä, sillä he ovat paossa omasta kotimaastaan esimerkiksi sorron tai väkivallan takia. Tämä voi myös aiheuttaa heille viranomaisiin kohdistuvaa pelkoa. (Halkoaho & Keränen 2017, 265.) Autonomian kunnioittaminen voidaan nähdä tärkeimmäksi eettiseksi tekijäksi, kun tehdään ihmisiin kohdistettua tutkimusta. Tähän liittyy se, että tutkittavat tietävät olevansa mukana tutkimuksessa, sekä osallistumisen vapaaehtoisuus. (Halkoaho & Keränen 2017, 265.)

Turvapaikanhakijoiden käyttämistä tutkimuksissa on kritisoitu epäeettiseksi hakijoiden taustan vuoksi. Useat asiantuntijat ovat kuitenkin sitä mieltä, että tutkimuksia voidaan tehdä myös turvapaikanhakijoille, kunhan huomioidaan huolellisesti tutkimuseettiset periaatteet. On esimerkiksi esitetty, että turvapaikanhakijoille tehtävä tutkimus on perusteltua, mikäli tutkimuksesta on hyötyä kohderyhmälle. Myös tutkittavien ihmisarvoa, hyvinvointia ja itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa. Turvapaikanhakijoihin kohdistuvan tutkimuksen eettinen arviointi on osittain hankalaa, koska toistaiseksi ei ole olemassa erityisiä, tälle ryhmälle tarkoitettuja tutkimuseettisiä ohjeita. (Halkoaho & Keränen 2017, 266.)

Opinnäytetyössä ohjasimme turvapaikanhakijoille ruokaryhmää. Kyseinen ryhmä täyttää eettiset periaatteet, sillä ryhmän toiminnasta on hyötyä osallistujille. Lisäksi ryhmään osallistuminen oli täysin vapaaehtoista, eikä ketään pakotettu osallistumaan. Osallistujille myös kerrottiin jo ryhmään hakeutumisvaiheessa, että kyseessä on opinnäytetyö. Tästä kerrottiin vielä uudestaan ryhmäkertojen alkaessa. Emme keränneet osallistujien tarkkoja henkilötietoja, emmekä kirjoita heistä raporttiin niin, että henkilöt olisivat tunnistettavissa ja yksilöitävissä.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy myös tutkimuksessa mukana olevien kulttuuritaustan kunnioittaminen. Tähän liittyen huomioimme jo ennen ensimmäisen kerran raaka-ainehankintoja ja -toiveita, osallistujien mahdolliset uskontoon liittyvät ruokarajoitteet. Kurssikertojen aikana emme valmistaneet sikaa emmekä nautaa.

Kirjoittaessamme opinnäytetyötä noudatimme erityistä huolellisuutta valitessamme lähteitä. Merkitsimme lähteet tekstiimme myös tarkasti. Kirjoittaessamme kuvausta ryhmäkerroista kuvasimme ryhmiin osallistuvia henkilöitä niin, että heitä ei myöhemmin voida tunnistaa tai henkilöidä tekstistä. Otimme myös joitakin valokuvia ryhmänohjauskertojen aikana, mutta säilyttääksemme osallistujien anonymiteetin näissä kuvissa ei näy kenenkään kasvoja.

7.2 Luotettavuus

Erilaisia tutkimuksia tehtäessä yritetään välttää virheitä, mutta tutkimusten luotettavuus vaihtelee silti. Siksi onkin tärkeää, että luotettavuuden arviointi sisältyy tutkimuksen raportointiin. Määrällisissä tutkimuksissa pohditaan usein tutkimuksen luotettavuutta termeillä tutkimuksen reliaabelius ja validius, kun taas laadullisessa tutkimuksessa keskitytään enemmänkin pohtimaan esimerkiksi henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien tarkkaa kuvausta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 226-227, 2008.)

Tässä työssä tarkan kuvauksen lisäksi keräsimme jokaisen ryhmänohjauskerran jälkeen kirjallista palautetta sekä osallistujilta että toiminnassa mukana olleelta diakoniatyöntekijältä sekä vapaaehtoistyöntekijältä. Osittain ehkä osallistujien puutteellisesta kielitaidosta johtuen emme saaneet juurikaan kirjallisena palautteena osallistujilta kehittämisideoita liittyen ryhmien sisältöön tai toimintaan ylipäätensä. Toisaalta voi myös olla, että heillä ei ollut kehittämisideoita liittyen ryhmään. Osallistujista osa myös ymmärsi hyvin vähän suomea sekä englantia, joten heidän palautteensa oli täysin kielitaitoisempien ryhmäläisten tulkkauksen varassa. Tämä voikin vaikuttaa sekä palautteen sisältöön että laajuuteen.

Kirjasimme itsellemme ylös jokaisen ryhmänohjauksen jälkeen osallistujat, osallistujien osallistumisaktiivisuuden, kielitaitoon liittyvän kehittymisen sekä yleensäkin ryhmäkerran ilmapiirin sekä tapahtumat. Näin raportti ei perustu vain muistin varaan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaankin nähdä parantavan tutkijan mahdollisimman tarkka ja totuudenmukainen kuvaus tutkimuksen toteuttamisesta sekä kaikista sen vaiheista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 227, 2008). Hävikkiruuan hyödyntämistä arvioimme sillä, kuinka paljon jouduimme kaupasta ostamaan tarvikkeita. Säilytimme kuiteista kopiot, jotta pystyimme tarkastelemaan tätä realistisesti.

Kuvatessamme toteutusta pyrimme kuvaamaan kaiken mahdollisimman tarkasti ja realistisesti todellisuutta kaunistelematta. Luotettavuutta lisää se, että meitä oli kaksi tekijää suunnittelemassa, ohjaamassa, tarkastelemassa tilanteita ja kirjaamassa ylös toteutuneita ryhmäkertoja. Luimme tarkasti aina toistemme kirjaamat ryhmäkertojen toteutukset sekä arviot, ja lisäsimme sinne omia havaintojamme.

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää myös sen toistettavuus sekä huolellinen etukäteissuunnittelu. Valmis opinnäytetyö annetaan seurakunnan käyttöön, jossa sitä voidaan hyödyntää tulevien ryhmien suunnittelussa. Opinnäytetyössä etenimme tarkasti suunnitelmaan mukaan ja teimme sitä, mitä olimme suunnitelleet tekevämme.

7.3 Kehittämishankkeen tarkastelua

Kehittämishankkeen tarkoitus oli kehittää, pilotoida ja arvioida hävikkiruokaa hyödyntävän ruokaryhmän toimintaa. Tässä tarkoituksessa onnistuimme hyvin. Tavoitteiksi olimme asettaneet turvapaikanhakijoiden osallisuuden edistämisen, hävikkiruuan hyödyntämisen, ryhmäläisten suomen kielen taidon kohentumisen sekä seurakunnan monikulttuurisen työn kehittämisen. Kaikissa muissa tavoitteissa onnistuimme hyvin, suomen kielen taidon kohentumisessa kohtalaisesti.

Opinnäytetyössä ohjasimme yhteisöllistä ruokaryhmää vastaanottokeskuksen asukkaille. Ruuanvalmistuksessa hyödynsimme Yhteinen pöytä -toiminnan kautta kerättyä hävikkiruokaa. Toive ryhmän ohjaamiseen tuli yhteistyötaholtamme Tikkurilan seurakunnan diakoniatyöltä. Aikaisemmin seurakunnalla oli ollut toimintaa vastaanottokeskuksen asukkaille. He myös olivat hyödyntäneet muussa toiminnassaan, esimerkiksi seurakuntalaisille tarkoitetuissa aamupalatilaisuuksissa, Yhteisen pöydän kautta saatua hävikkiruokaa. Tällä kertaa uutta oli yhdistää turvapaikanhakijoille järjestetty ohjattu toiminta sekä hävikkiruuan hyödyntäminen.

Käytännön tasolla ilmeni muutama ongelma, jotka vaikeuttivat ryhmän toimintaa. Koska Tikkurilan seurakunnan omat tilat olivat remontissa, ohjasimme ryhmää Pakarituvalle Vantaalla. Vastaanottokeskukselta matka Pakarituvalle oli hidas, ja osallistujat joutuivat kävelemään melko pitkän matkan, mikä selkeästi ei ollut heille mieluista. Ehkä kulttuurisista eroista johtuen osa osallistujista oli aina myöhässä lähdöstä, mikä viivästytti ryhmien alkamista ja aiheutti ajoissa oleville ryhmäläisille turhautuneisuutta. Yhteistyö Yhteisen pöydän kanssa oli myös osittain haastavaa. Saimme monesti todella isoja pakkauskokoja esimerkiksi vihanneksia, joita emme millään pystyneet ryhmäkerroilla hyödyntämään. Raaka-aineet myös saapuivat seurakunnalle vasta ryhmää edeltävänä päivänä, joten jouduimme suunnittelemaan kursien sisällöt nopealla aikataululla. Osa raaka-aineista oli sellaisia, että niitä oli vaikeaa hyödyntää ruuanlaitossa. Onneksi ryhmäläiset kuitenkin ottivat ylijääneitä raaka-aineita mukaansa, emmekä joutuneet heittämään ruokaa pois.

Asettamamme tavoitteet liittyivät kielitaidon kohentumiseen, osallisuuden sekä yhteisöllisyyden lisääntymiseen, seurakunnan työn tukemiseen sekä hävikkiruuan hyödyntämiseen. Keräsimme jokaiselta ryhmäkerralta sekä suullista että kirjallista palautetta kaikilta osallistu-

jilta, toiminnassa mukana olleilta vapaaehtoistyöntekijältä ja seurakunnan diakoniatyöntekijältä. Viimeisellä kerralla keräsimme vielä laajemmat palautteet. Saamamme palautteet olivat lähes pelkästään positiivisia. Meille jäi ryhmän päättymisen jälkeen kokemus, että osallistuminen oli ollut ryhmäläisille mieluisaa ja tärkeää, ja ryhmiin osallistuminen oli tarjonnut viikkoon virikkeitä. Osallistujista ainakin yksi kertoi meille kärsivänsä Suomessa yksinäisyydestä ja kaipaavansa ystäviä. Uskommekin ryhmissä käymisen olevan hyvä keino solmia uusia sosiaalisia kontakteja.

Suomen kielen oppiminen oli monen ryhmäläisen kertoman mukaan tärkeä asia, jota hankaloitti paitsi vaikeaksi mielletty suomen kielioppi myös vastaanottokeskuksen meluisiksi koetut kielenopetusryhmät. Ohjaamassamme ryhmässä yritimme opettaa kieltä tekemisen avulla. Meillä oli käytössä ruuanlaittoon liittyviä kuvakortteja, joissa oli tekemistä esittävä kuva sekä suomenkielinen sana. Opetimme myös tekemisen ohessa ryhmäläisille suomalaisia sanoja liittyen ruokaan ja ruuanvalmistukseen sekä tapakulttuuriin. Ehkä vastaanottokeskuksissa voitaisiinkin kiinnittää vielä enemmän huomiota kielen opettamiseen erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä sekä mahdollisesti pienemmissä ryhmissä, jolloin keskittyminen olisi helpompaa.

Paras tapa oppia kieltä olisi luultavasti viettää vapaa-aikaa suomea puhuvien henkilöiden kanssa. Mikäli vastaanottokeskuksen asukkaille järjestetyssä ryhmätoiminnassa olisi aina mukana useampia suomea äidinkielenään puhuvia, olisi kielenoppiminen luultavasti helpompaa. Parasta olisikin, jos turvapaikanhakijat saisivat solmittua ystävyysuhteita suomenkielisten kanssa, jolloin kieltä voisi opiskella vapaa-ajalla.

Ryhmässä oli mukana myös nuoria, joiden suomen kielen taito oli jo todella hyvää. Suomenkielisessä koulussa käyminen selkeästi on hyvä ympäristö kielen oppimiseen. Sen sijaan nuorten vanhemmat, jotka viettävät vastaanottokeskuksessa päivät, jäävät vaille tätä oppia. Ryhmässä mukana ollut vanhempi rouva olikin täysin tyttäriensä tulkkauksen varassa, sillä hän ei osannut käytännössä kuin muutaman sanan suomea, eikä lainkaan englantia.

Asetimme yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi ryhmämme toiminnalle osallisuuden kohentumisen. Osallisuutta on aiemmissa tutkimuksissa ja kirjallisuudessa määritelty monella tavalla, eikä termille tunnu olevan yksiselitteistä määritelmää. Osallisuuteen liittyy keskeisesti henkilön oma kokemus siitä, että voi vaikuttaa itseä koskeviin asioihin ja niiden käsittelyyn (Nisula & Ketola 2018, 18.). Osallisuuteen liittyy myös osallistuminen, joka voi johtaa osallisuuden tunteeseen (Nisula & Ketola, 24). Tässä opinnäytetyössä pyrimme nimenomaan osallistumisen kautta lisäämään osallisuuden kokemusta. Ottamalla ryhmäläiset mukaan toimintaan, kannustamalla heitä tekemään sekä ideoimaan sitä mitä tehdään, pyrimme lisäämään osallisuuden tunnetta.

Ryhmäläisten osallistuminen tekemiseen oli arviomme mukaan todella innokasta, ja ryhmäkerran päättyessä osallistujat jo kyselivät seuraavien kertojen ohjelmaa. Tämän näimme yhdeksi onnistumisen merkiksi osallisuuden kokemisessa. Vaikka kyseessä oli vain neljän kerran pituinen ryhmä, koimme, että onnistuimme luomaan hyvän ryhmähengen toteutuskertojen ajaksi. Tähän vaikutti varmasti osaltaan se, että osallistujat olivat jo osa toisilleen entuudestaan tuttuja. Kuitenkin hyvää yhteistyötä syntyi myös heidän välilleen, jotka eivät tunteneet toisiaan entuudestaan. Oli myös ryhmän toiminnan kannalta hyvä asia, että suomea puhuvia henkilöitä oli mukana melkein jokaisella kerralla neljä. Näin saatiin paljon vuorovaikutusta kulttuurien välille, sekä myös mahdollisuuksia suomen kielen oppimiseen.

Kysyessämme viimeisen kerran palautelomakkeessa sitä, kuinka osallistujat kokivat voivansa vaikuttaa ryhmässä tehtäviin asioihin, koettiin vaikuttamismahdollisuus todella hyväksi. Lisäksi saamamme positiivinen suullinen palaute sekä innokas osallistuminen toimintaan kertoivat mielestämme osallisuudesta. Puolet ryhmäläisistä oli mukana jokaisella kerralla, yksi osallistuja kolmella kerralla ja loput kaksi vaihtelevasti. Sitoutumiseen vaikutti esimerkiksi työssä käyminen.

Meillä oli tarkoituksena ohjatun toiminnan avulla järjestää osallistujille mielekästä tekemistä ja sisältöä muuten ehkä hyvinkin tyhjiin ja tylsiin päiviin. Haverinen (2018, 322-323) puhuu tutkimuksessaan turvapaikanhakijoiden arjesta pakotetun toimeettomuuden käsitteen kautta. Tällä hän tarkoittaa sitä, kuinka monet odottelevat vuosia vastaanottokeskuksissa päätöksiä, vailla elämän päämäärää tai merkitystä. Tällöin turvapaikanhakija voi kokea tullessa syrjäytyneeksi suomalaisesta yhteiskunnasta. Saamamme palautteen mukaan pystyimme tarjoamaan ryhmätoimintamme muodossa osallistujille mielekästä tekemistä. Selkeästi myös suomalaisille ystäville ja kontakteille oli ryhmäläisillä tarvetta, ja pystyimme niitä tarjoamaan ryhmän muodossa. Mielekkäälle tekemiselle vastaanottokeskuksessa oleskeluaikana on selkeästi tarvetta, eikä neljä viikkoa kestävä ryhmä voinut kuitenkaan tarjota sitä kuin hetkeksi.

Voidaan pohtia, kuinka näin lyhytkestoisessa ryhmässä koettu osallisuus tai mahdollisuus vaikuttaa näkyy laajemmin ryhmäläisten elämässä. Uskomme kuitenkin, että tämä pienikin kokemus siitä, että tulee kuulluksi ja nähdyksi huolimatta kielitaidosta, kansalaisuudesta tai asuinpaikasta, vaikuttaa positiivisesti ryhmäläisten itsetuntoon ja mielialaan. Jos seurakunta jatkossa ohjaa samankaltaista ryhmää, kannattaa ryhmän kesto ehdottomasti pidentää. Tiloista sekä ohjaajien määrästä riippuen mukaan voisi ottaa isommankin määrän ryhmäläisiä. Pienikin ryhmäkoko voi kuitenkin olla perusteltu. Pienemmässä ryhmässä ryhmäytyminen voi olla helpompaa ja ryhmäläiset tutustuvat paremmin toisiinsa. Mukaan kannattaisi ottaa useita vapaaehtoistyöntekijöitä, jolloin kontaktia suomen kulttuuriin ja suomen kieleen tulisi runsaasti.

Pidimme yhtenä ryhmän keskeisenä antina erilaisten kulttuurien kohtaamista. Ryhmäkertojen aikana keskustelimme paljon osallistujien omien maiden kulttuureista ja taustoista. Kerroimme heille myös suomalaisesta tapakulttuurista ja pohdimme eri kulttuurien eroavaisuuksia. Maahanmuuttajalle oma kulttuuri voi näyttäytyä hyvinkin tärkeänä sen jälkeen, kun on muuttanut vieraaseen maahan (Castaneda ym. 2018,13). Huomasimme myös, kuinka osallistujat olivat innoissaan, kun valmistimme heille tutun oloisia ruokalajeja, kuten lettuja tai pasteihoita. Oman maan ruokia kaivattiin, kuten myös itse tekemistä. Selkeästi ryhmäläiset olivat kiinnostuneita kuitenkin myös suomalaisesta ruokakulttuurista, ja kirjallisissa toiveissa esiintyi toiveita suomalaisiin ruokiin.

Tutkimuskirjallisuudessa tuli esille, kuinka psyykkisesti raskasta vastaanottokeskuksissa oleskelu vuodesta toiseen voi olla (esim. Haverinen, 2018). Osallistujat kertoivatkin ryhmäkertojen aikana, että ohjattua ryhmätoimintaa vastaanottokeskuksessa järjestetään hyvin vähän. Ryhmäläiset myös ikävöivät mahdollisuutta laittaa itse ruokaa. Monessa maassa naisten tehtävä on hoitaa perhettä ja laittaa ruokaa, ja ruuanvalmistaminen voikin olla todella tärkeä linkki menneisyyteen ja omaan kulttuuriin. Ryhmämme ehkä liikuttavin hetki tapahtui viimeisellä kerralla. Vanhempi rouva kertoi tyttärensä tulkkaamana meille hyvästien jätön yhteydessä, että seuraavalla kerralla kun kohtaamme, hän asuu perheen kanssa omakotitalossa, jossa he tarjoavat meille tekemäänsä ruokaa ja hän itse puhuu meille suomea. Tähän kiteytyy mielestämme hienosti unelma osallisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Saamamme palautteen sekä tutkimuskirjallisuudesta saamamme kuvan mukaan olisi tärkeää, että vastaanottokeskuksissa järjestettäisiin enemmän ohjattua toimintaa turvapaikanhakijoille. Hävikkiruuan hyödyntäminen Yhteisen pöydän kautta ja siitä ruuan valmistaminen vastaanottokeskuksen asukkaille on yksi hyvä tapa järjestää asukkaille päiviin mielekästä toimintaa. Ryhmää kannattaisi kehittää niin, että ryhmä pyörisi jatkuvasti halukkaille osallistujille. Ryhmään ei välttämättä tarvitsisi sitoutua käymään jokaisella kerralla, vaan esimerkiksi ilmoittautuminen muutamaa päivää ennen ryhmäkertaa riittäisi. Tämä madaltaisi entisestään kynnystä lähteä mukaan. Ryhmää voisi mainostaa myös mahdollisuutena opiskella suomen kieltä muuallakin, kuin pöydän ääressä luokassa. Saamamme kokemuksen mukaan ryhmätoiminta kannattaa sijoittaa sellaiselle etäisyydelle vastaanottokeskuksesta, että osallistujien on helppo saapua paikalle itsenäisesti ja mahdollisesti jalan. Ehkä helpointa olisi, jos ryhmät voisivat kokoontua suoraan vastaanottokeskuksella. Toisaalta voisi kuvitella, että näille asukkaille, jotka eivät juuri poistu vastaanottokeskuksesta, olisi myös virkistävää vaihtelua käydä jossakin muualla osallistumassa ryhmiin.

Pidämmekin tärkeänä, että seurakunta jatkaisi vastaanavanlaisen ryhmän toimintaa, ja näin antaisi edes pienelle osalle vastaanottokeskuksen asukkaista mahdollisuuden laittaa itse ruokaa, harjoitella suomen kieltä konkreettisen tekemisen kautta, kokea ryhmässä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä solmia uusia sosiaalisia kontakteja.

Lähteet

Painetut

Airaksinen, R. Karkkulainen, M. Ala-Vannesluoma, T. Pirhonen, P. & Kastu, R. 2015. TOIMIII! Hoitajan opas luoviin menetelmiin. Helsinki: Edita

Helin, M. Hiilamo, H. & Jokela, U. 2010. Diakoniatyö-Asiakkaan palveluksessa. Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kataja, J. Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mäkinen, P. Raatikainen, E. Rahikka, A. & Saarnio, T. 2011. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOY.

Sähköiset

Abraham, R. Lien, L. & Hanssen, I. 2018. Coping, resilience and posttraumatic growth among Eritrean female refugees living in Norwegian asylum reception centres: A qualitative study. *International Journal of Social Psychiatry*. Vol. 64(4) 359-366. Viitattu 18.5.2019. <https://journals-sagepub-com.nelli.laurea.fi/doi/pdf/10.1177/0020764018765237>

Alitoppa-Niitamo, A. & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa: Alitoppa-Niitamo A. Fågel S. & Säävälä M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 5-14. Viitattu 2.2.2019. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/0d652fa597519d1a04577b274baeb734/1549022658/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf#page=5

Anis, M. 2013. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Teoksessa Alitoppa-Niitamo A., Fågel S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 147-161. Viitattu 6.2.2019. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/41d7d4661542c13ad3a2364f33e3dfb9/1549810156/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf

Castaneda, A. Mäki-Opas, J. Jokela, S. Kivi, N. Lähteenmäki, M. Miettinen, T. Nieminen, S. Santa-lahti, P. & PALOMA-asiantuntijaryhmä. 2018. Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa-PALOMA-käsikirja. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 6.2.2019 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136193/PALOMA_K%C3%84SI-KIRJA_WEB2.pdf?sequence=4

FRA- Euroopan Unionin perusoikeusvirasto. 2018. Perusoikeusraportti 2018. FRA:n lausunnot. Viitattu 8.2.2019. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-fundamental-rights-report-2018-opinions_fi.pdf

Halkoaho, A. & Keränen, T. 2017. Turvapaikanhakijoihin kohdistuva tutkimus ja sen eettiset haasteet. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, 54(4). Viitattu 5.3.2019. <https://doi.org/10.23990/sa.67755>

Haverinen, V.-S. 2018. Pakotetusta toimeettomuudesta - turvapaikanhakijoiden kotoutuminen vastaanotto toiminnan osana. Janus Sosiaalipolitiikan Ja Sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti, 26(4), 309-325. Viitattu 1.2.2019. <https://doi.org/10.30668/janus.76386>

Huhtinen-Hildén, L., Lamppu, M. & Rahmel, P. 2018. Luovan ryhmätoiminnan monet mahdollisuudet. Teoksessa Huhtinen-Hildén L. & Lamppu, M. (toim.) Odottamattomia aarteita. Metropolia ammattikorkeakoulu, 14-18. Viitattu 1.2.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/152798/2018_huhtinen_hilden_lamppu_odottamattomia_aarteita_ERILLISJULKAISU.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hukaton Vantaa, Vantaan kaupunki. 2019. Viitattu 30.1.2019. <https://www.hukatonvantaa.fi/>

Huttunen, A. 2018. Joku yrittää itsemurhaa tai vahingoittaa itseään vastaanottokeskuksessa melkein joka päivä: "Jaksaminen ja kiinnostus osallistua suomen kielen opetukseen ovat vähentyneet". Helsingin Sanomat. Julkaistu: 2.2.2018 9:38. Viitattu 8.2.2019. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005549696.html>.

Isola, A. Kaartinen, H. Leemann, L. Lääperi, R. Schneider, T. Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.2.2019. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laihiala, T. 2018. Kokemuksia ja käsityksiä leipäjonoista. Huono-osaisuus, häpeä ja ansaitsevuus. Väitöskirja. Itä-Suomen Yliopisto. Viitattu 2.2.2019. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-2699-9/urn_isbn_978-952-61-2699-9.pdf

Laitinen, K. Jukarainen, P. & Boberk, H. 2016. Maahanmuutto ja turvallisuus - arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle. Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminta. Viitattu

31.1.2019. https://tietokayttoon.fi/documents/10616/2009122/7_Maahanmuutto+ja+turvallisuus.pdf/f436c89f-beff-4c65-b814-f4c1a44f6e46?version=1.0

Luona. 2019. Luonan Internetsivut. Viitattu 2.2.2019. <https://www.luona.fi/tietoa-meista/tarina/>

Luona työnantajana. 2019. Luonan Internetsivut. Viitattu 2.2.2019. <https://www.luona.fi/luonalaiset/luona-tyonantajana/>

Maahanmuuttoviraston Internetsivut. 2018. Viitattu 7.2.2019. <https://migri.fi/majoittuminen-vastaanottokeskukseen>

Maahanmuuton vuoden 2018 tilastot: Yhä useampi haki viime vuonna oleskelulupaa työn perusteella. 2019. Maahanmuuttovirasto. Viitattu 5.2.2019. https://migri.fi/artikkeli/-/asset_publisher/maahanmuuton-vuoden-2018-tilastot-yha-useampi-haki-viime-vuonna-oleskelulupaa-tyon-perusteella

Maahanmuuttajat. 2019. Väestöliitto. Viitattu 31.1.2019. http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/

Maahanmuuttajat väestössä, Ulkomaalaistaustaiset. 2019. Tilastokeskus. Viitattu 1.2.2019. <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>

Maahanmuutto ja turvapaikkapolitiikka. Sisäministeriö 2019. Viitattu 3.2.2019. <https://intermin.fi/maahanmuutto/maahanmuuttopolitiikka>

Maavirta, T. 2009. Arjen ruoanvalinta ja ruokailu - suomalainen syöminen tutkimuskohteena. Teoksessa: Janhunen-Aburuah, H. (toim.) Kodin arki. Helsingin Yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Kotitalous- ja käsityötieteiden laitos. 121-133. Viitattu 23.2.2019. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10224/4812/KODIN_ARKI_2009.pdf#page=122

Mukkila, S. Ilmakunnas, I. Moisio, P. & Saikkonen, P. 2017. Perusturvan riittävyys ja köyhyys 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tutkimuksesta tiiviisti. Suomen sosiaalinen tila 4/2017. Viitattu 8.2.2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135425/Suomen-sosiaalinentila_4_2017_final2_korjattu.pdf?sequence=1

Nisula, L & Ketola T. 2018. Vastaanottokeskukset toiminta- ja elinympäristönä. Teoksessa: Nisula, L. (toim.) Polkuja suomalaiseen yhteiskuntaan. Esikotoutumisen mahdollisuudet turvapaikanhaku-vaiheessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 246. 17-27. Viitattu 1.2.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/152026/JAMKJULKAI-SUJA2462018_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Puukari, S. & Korhonen, V. 2013. Monikulttuurinen ohjaus kotoutumista tukevassa työssä. Teoksessa: Alitoppa-Niitamo A., Fågel S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 32-47. Viitattu 2.2.2019. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/2b9861bb9c3edc317fb20d33c7a15fca/1549809004/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf#page=63

Raivio, H. & Karjalainen J. 2013. OSALLISUUS EI OLE KEINO TAI VÄLINE, PALVELUT OVAT! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Era, T. (toim.) Osallisuus- oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 12-34. Viitattu 5.2.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAI-SUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. 5.4 Toimintatutkimus. KvaliMOTV. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 2.2.2019. https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_4.html

Serkkola, E. 2018. Raportti: Vantaan yhteinen pöytä lisää hyvinvointia ja pienentää hiilijalanjälkeä. 13.12.2018. Kirkko ja kaupunki. Viitattu 30.1.2019. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/raportti-vantaan-yhteinen-poyta-lisaa-hyvinvointia-ja-pienentaa-hiilijalanjalk-1>

Söderling, I. 2013. Maahanmuutto ja suomalaisten asenteet. Teoksessa: Alitoppa-Niitamo A., Fågel S. & Säävälä M. (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Kirjapaino Fram, 15-31. Viitattu 2.2.2019. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/0d652fa597519d1a04577b274baeb734/1549022658/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf#page=15

Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. 2019. Sisäministeriön verkkosivut. Viitattu 1.2.2019. <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>

Palvelut. 2019. Työ ja elinkeinoministeriö. Viitattu 1.2.2019. <https://migri.fi/kotouttaminen>

Tietoa Vantaan seurakunnista. Viitattu 7.2.2019. <http://www.vantaanseurakunnat.fi/info-ja-asiointi/tietoa-vantaan-seurakunnista>

Tikkurilan seurakunta. Viitattu 7.2.2019. <http://www.vantaanseurakunnat.fi/tikkurilan-seurakunta>

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere Uni-versity Press. Viitattu 27.2.2019. http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Turunen, S. Ohisalo, M. Petrovskaja V. & Tukiala A. 2012. Kuka käy leipäjonoissa? Pääkaupunki-seudun ruuanjakotutkimuksen tuloksia. Soccan työpapereita 2012:1. Viitattu 30.1.2019. http://www.socca.fi/files/2432/Kuka_kay_leipajonossa_Paakaupunkiseudun_ruoanjakotutkimuksen_tuloksia_web.pdf

Turvapaikka Suomesta. 2018. Maahanmuuttovirasto. Viitattu 8.2.2019. <https://migri.fi/turvapaikka-suomesta>

Ulkomaalaislaki (30.4.2004/301) Viitattu 4.2.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301#L6>

Uutiset. 2019. Luonan Internetsivut. Viitattu 2.2.2019. https://www.luona.fi/uutiset/luona-kertoo-maahanmuuttoviraston-kanssa-tekemistaan-vastaanottokeskusten-sopimuksesta/?gclid=EAlalQobChMInfjOzbOc4AIVComyCh2fPwYEEAAYASAAEgJjQfD_BwE

Vartiainen, N. 2017. Kun turvapaikanhakijoita alkoi tulla tuhansittain, yksi yritys näki mahdollisuutensa: vastaanottokeskuksia pyörittänyt Luona keräsi yli 50 miljoonan liikevaihdon. Helsingin Sanomat. Julkaistu: 24.10.2017 2:00, Päivitetty: 24.10.2017 10:43. Viitattu 3.2.2019. <https://www.hs.fi/talous/art-2000005420389.html>

Vastaanottokeskukset ja niiden palvelut 2019. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 1.2.2019. <https://kotouttaminen.fi/vastaanottokeskukset>

Vastaanottokeskusten asukasmäärät. 2018. Maahanmuuttovirasto. Viitattu 31.1.2019. <https://migri.fi/vastaanottokeskukset>

Yhteinen pöytä, Vantaan kaupunki. 2019. Viitattu 30.1.2019. <https://www.yhteinenpoyta.fi/>

Kuvat

Kuva 1: Opinnäytetyön yhteistyökumppanit 11

Kuva 2: Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Toikko & Rantanen 2009, 67.)..... 23

Taulukot

Taulukko 1: Palautteet..... 32

Liitteet

Liite 1: Mainos vastaanottokeskukselle	50
Liite 2: Palaute osallistujilta.....	51
Liite 3: Palaute diakonia- ja vapaaehtoistyöntekijältä	52
Liite 4: Viimeisen kerran palaute osallistujilta	53
Liite 5: Viimeisen kerran palaute diakonia- ja vapaaehtoistyöntekijältä.....	54

Liite 1: Mainos vastaanottokeskukselle

Tervetuloa aikuisille tarkoitettuun ruuanlaittoryhmään!

Paikka: Pakaritupa, Kuriiritie 1, Vantaa

Aika: Perjantaisin 22.3, 29.3, 5.4 ja 12.4 alkaen kello 15.00

Ryhmässä valmistetaan ja syödään yhdessä ruokaa. Ryhmän järjestää Tikkurilan seurakunta ja Yhteinen Pöytä. Ryhmää ohjaavat sosiaalialan opiskelijat sekä diakoniatyöntekijä Tikkurilan seurakunnasta. Ryhmä ja siitä raportointi ovat osa opinnäytetyötä.

Group and reporting are part of student's thesis (bachelor of social sciences).

Mukaan mahtuu kuusi ensimmäistä. Ilmoittaudu vain, jos tulet jokaiselle neljälle kerralle!

Ilmoittaudu viimeistään 15.3.2019.

TIKKURILAN SEURAKUNTA
VANTAAN SEURAKUNNAT

Liite 2: Palaute osallistujilta

Päivämäärä/ Date: _____

Opin tänään/ I learned today:

Parasta oli/ Best was:

En pitänyt/ I didn't like:

Toiveet/ Wishes:

Liite 3: Palaute diakonia- ja vapaaehtoistyöntekijältä

Palaute kurssikerrasta yhteistyötaholle

Kurssikerrassa hyvää oli:

Kurssikerrassa parannettavaa:

Kehittämistoiveita:

Vapaa sana:

Liite 4: Viimeisen kerran palaute osallistujilta

Viimeisen kerran palaute

1) Mitä pidit ryhmäkerroista? / What did you think about these group meetings?

2) Tapaamisissa oli hyvää? / What things were good?

3) Tapaamisissa oli parannettavaa? / What could we do different to make meetings better?

4) Haluaisitko jatkossa osallistua vastaavanlaiseen ryhmään? / Would you be interested in attending a same kind of group in future?

5) Millaista muuta toimintaa toivoisit seurakunnan järjestävän? / What kind of events would you hope that the church would organize for you?

6) Ympyröi asteikolla 1-5, kuinka hyvin toiveesi otettiin huomioon ryhmässä

(1 = toiveitani ei otettu huomioon ollenkaan, 5 = toiveeni huomioitiin todella hyvin)

: / Circle, on a scale from 1 to 5 how well were your wishes taken into consideration in the group (1 = not at all, 5 = very well)

12.....3.....4.....5

6) Terveiset Annille ja Tiialle/ Greetings to Anni and Tiia:

Liite 5: Viimeisen kerran palaute diakonia- ja vapaaehtoistyöntekijältä

1) Mitä mieltä olit ryhmäkerroista? Anna palautetta esimerkiksi ryhmien sisällöstä, ryhmän ohjaamisesta, ilmapiiristä, käytetyistä ohjeista ja suunnittelusta.

2) Mikä oli onnistunutta ryhmäkerroissa?

3) Mitä parannettavaa ryhmäkerroissa olisi?

4) Kuinka yhteistyö opiskelijoiden kanssa sujui?

5) Koitko ryhmästä olevan osallistujille hyötyä, millaista?

6) Koetko vastaavanlaisen ryhmätoiminnan järjestämisen seurakunnalle hyväksi toimintamuodoksi? Miten toimintaa tulisi muuttaa, jotta se vastaisi mielestäsi paremmin osallistujien sekä seurakunnan tarpeita?

5) Terveiset Annille ja Tiialle: